

PRIPRAVE NACIJEV ZA UDAR NA SOVJ. RUSIJO

"NEMCI POTREBUJEJO VEĆ ZEMLJE," PRAVI GOEBELS

Ali je Hitler določil Poljski enako usodo kakor Čehoslovaški?

Vprašanje Rusinov postane v doglednem času po načrtu nemške vlade "najvažnejše" v Evropi

Hitlerjev minister za propagando dr. Paul Joseph Goebels je dne 15. dec. v imenu nacističske vlade izjavil, da je Nemčija premajhna za potrebe njene prebivalstva, zato potrebuje več zemlje. Vprašanje je, kje si jo bo vzela. Osvojitev Čehoslovaške in Avstrije ji očitno ne zadostuje. Tudi ako ji Anglija in Francija vrne kolonije, njenemu apetitu ne bo zadoščeno.

Kajti Nemčija hoče podjarmiti gospodarsko in politično Ukrajino in balkanske dežele. V slednjih je že na pohodu — brez vojne seveda.

Vprašanje Ukrajine

Za ekspanzijo v Ukrajino je Nemčija šele v začetnih pripravah. Načrt za njeno osvojitve Hitler sicer že dolgo goji. Niti ni nov, kajti enako ambicijo je imel kajzer, ki je "osvobodil" Ukrajino kmalu po padcu carizma. Njeno "samostojnost" je nato priznala tudi sovjetska vlada v famozni brest-litovski pogodbi. Ko so zavezniki končno zmagali tudi brez Rusije, je postala brest-litovska pogodba krpa papirja. Zavezniki so ob meji Rusije ustanovili veliko Poljsko, Ukrajina pa je postala del sovjetske Unije. Hitler je pred kakim letom dni rotnel, da če bi on imel to deželo, bi razvil njeno prirodno bogastva in njeno rodovitna polja toliko, da bi imeli Ukrajinci in Nemci kruha v izobilju. Dočim ga morajo Ukrajinci pod sovjetsko vlado stradati. Tista njegova izjava je bila jasen migljaj, da bo tretji raj sku-

šal dobiti Ukrajino, ki se je izmuznila kajzerju, pod svojo politično in gospodarsko oblast.

Jako trd oreh

Stvar tudi za mogočno Nemčijo, ki se smatra za najbolj disciplinirano velesilo na svetu, ni enostavna. Prvič, Nemčija še ni dosegla ruske meje. V napotje so ji vmesne države, predvsem Poljska, pa tudi Madžarska in Rumunija. Ako bi šla v teh okoliščinah k svojemu cilju z oboroženo silo, je vprašanje, veliko vprašanje, če bi ga dosegla. Kajti prav tako verjetno je, da bi Nemčija s takim podvzetjem sama sebi polomila zobe. Zato igra nacističska vlada zdaj slično kakor je v Avstriji in posebno na Čehoslovaškem. Države, ki so ji na poti, hoče najprej oslabilati na znotraj. Zda v prvi vrsti Poljsko, s katero je bil Hitler do razkaranja Čehoslovaške republike v prijateljski. Poljaki so se mu zamerili, ker so hoteli imeti v tej igri svojo besedo, namesto da bi stali ob strani in se ne vtikali v nacističske ambicije. Poljska je zahtevala pred leti "pravo" za poljsko manjšino na Češkem, nato avtonomijo, in nato jih ob času Hitlerjeve aneksije sudetskih krajev vzela pod svoje "varstvo" in z njimi vred približno toliko Čehov. Nato je Poljska inirigirala z Madžarsko, da si slednja osvoji "Karpatsko Rusijo" in s tem pomakne svoje meje do Poljske. Hitler tega ni hotel in je Poljakom zaigral s podžigom (Nadaljevanje na 5. strani.)

DIVIDENDE RUDARJEV

Vprejani številki smo omenili, da je bilo v premogovniku v Sydneyju v Kanadi ubitih 19 premogarjev in nad sto nevarno in lahko ranjenih. Slika jih prikazuje, ko jih nosijo drugega za drugim iz rova. Bili so ubiti, ko so se v 26. karah vozili po navpičnem rovu na svoje delo v podzemlje. Kabel je opustil in vagončki so dirjali v globino nad eno miljo v svo močeno brzino. V teh krajih Kanade je bilo v prejšnjih nekaj letih ubitih v večjih nesgadah blizu 200 rudarjev.

DROBIŽ OD VSEPOVSOD

Volitve na Slovaškem zadnje nedelje so se izvršile kakor je hotela vlada. Čehi in Židje sploh niso smeli kandidirati za poslance, čeprav jih je na Slovaškem stotisoče. Nemcem so bile kandidature dovoljene. Glavna kvalifikacija kandidatov je bila — "pobožnost". Le vzorni člani katoliške cerkve so prišli v poštev. Dovoljena je bila namreč samo vladna lista "ljudske stranke". Tak je običaj v vseh fašističnih deželah. Vlada izjavlja, da je bilo "devetdeset odstotkov glasov oddanih za njene kandidate". Naravno.

Čeho-slovaški premier Rudolf Beran hoče vladati z dekreti. Njegova stranka češke narodne unije mu je to odobrila. Parlament bo imel v bodoče slično svobodo izražanja, kakor poljski in jugoslovanski. "Ni mogoče drugače", pravijo Čehi, "ker je nas zapadna demokracija prepustila na milost in nemilost Berlinu."

Kokoši v nacistički Nemčiji so se uprle vladi in uganjajo neumno sabotažo. Tako sklepamo iz poročila nemške kmetijske družbe. Povprečno znes vsake samo 90 jajc na leto, namesto 140, kakor jim je bilo določeno po načrtu narodne ekonomije. Minister propagande je odredil, da mora kmetijska družba kokošje plemo nečiste krvi v tretjem rajhu iztrebiti in ga nadomestiti z boljšo pasmo, ki se bo točno rav-

Balkan za tretji rajh "obljubljena dežela"

Balkanske države (Rumunija, Jugoslavija, Bolgarija, Grčija in Albanija) merijo 310.000 kv. milj in imajo ogromno naravnih bogastev, ki so le malo razvite, ali šele v začetnem razvoju produkcije, večinoma pa še komaj dotaknjene. Agrikultura v njih je primitivna. Življenski standard prebivalstva je nizek in enako tudi higijena.

Nemčija misli, da je to zaradi "izprijenosti" balkanske rase, ker je mešana z različnimi "nečistimi" krvmi, pa je veda tega nesposobna ustvarjati. Treba je torej arijcev, da ji pomagajo, in to je naloga arijske Nemčije. Tako se je nacističski imperializem usmeril v te dežele, da jih gospodarsko izkoristi za svojih 85.000.000 prebivalcev, za ojačanje svoje oborožene sile, ob enem pa, da v "povračilo" izboljša življenjski standard Balkancev in jim za nameček da še lepo porčijo nemške "kulture".

Ta politika Hitlerjeve Nemčije na Balkanu za enkrat določuje skoraj nemoteno in se ji že imenitno izplačuje. Izgleda pa, da balkanska ljudstva v oči gled temu novemu izkoriščanju ne mislijo dolgo molčati.

Brezposelnostna zavorovalnina

Meseca oktobra 1938 je bilo nezaposlenim izplačano \$35.230,723 brezposelnostne zavorovalnine, ali 15 odstotkov manj kakor meseca septembra.

Čigava je zemlja in olje v Mehiki?

Mehiška republika je vzela v svojo posest in v obrat oljna polja, ki jih je do lani izrabljala kapitalizem Anglije, Zedinjenih držav in par drugih dežel. Mehika ni imela od tega svoje bogastva domalega ničesar, kajti pravi dobiček je šel ves v inozemstvo.

Ob enem je mehiška vlada vzela tudi ogromne predele zemlje, ki so jo lastovali tujci. Na primer Amerikanka Lettie Weller je imela v mehiški republiki veleposestvo, obsegajoče 7.230 akrov. To je že krasna graščina. Mrs. Wellerjeva ni imela interesa, da bi bila to posestvo razvijala in ga obdelovala kakor potrebno, nego ga je imela za zabavo in lov. Peoni pa so tam okrog stradali kruha in zemlje. Vlada je tej dami zemljo vzela in jo razdelila na 59 farm, katere je podelila potrebnim zamorskim

"Navdušenje" za 'tretjo stranko' spet ohlajeno

PORAZI DELAVSKIH STRUJ IN LIBERALNIH DEMOKRATOV OSTRASIL PRISTASE SAMOSTOJNE DELAVSKE POLITIČNE AKCIJE

Pred volitvami meseca novembra je bilo veliko ugibanj o zaupnih konferencah za ustanovitev "tretje" stranke, ki naj bi posegla v prihodnje predsedniško kampanjo s svojim kandidatom. Neuspehi progresivne stranke v Wisconsinu, farmarske-delavske v Minnesoti, in do gotove meje ameriške delavske stranke v New Yorku, dalje porazi takozvane liberalne demokratske liste v Pennsylvaniji in Michiganu, pa so pristase "tretje" stranke ohladili toliko, da se za združenje delavskih in liberalnih skupin v novo stranko več ne navdušujejo.

Ako bi bila farmarska-delavska stranka v Minnesoti in progresivna v Wisconsinu zmaga, in če bi ameriška delavska stranka v New Yorku dobila vsaj kakih sto tisoč glasov več kakor pri prejšnjih volitvah, in če bi toliko progresivnih demokratov ne izgubilo mandatov, bi bile okoliščine za združenje vseh teh naprednih skupin v narodno (splošno) stranko jako ugodne. Volilni izid zadnje ga novembra pa jih je oplašil in se boje še večjih — porazov. Progresivna stranka v Wisconsinu in F.-L. v Minnesoti sicer ostaneta v boju kakor doslej, toda "tretje" stranke, ki bi šla

v boj s svojim predsedniškim kandidatom, ne bo. Ustanovitev take kombinacije je po zadnjih volitvah baje odsvetoval sam preds. Roosevelt. Newyorški župan La Guardia ni več navdušen zanj in tudi demokratski in republikanski progresivni kongresniki in senatorji menijo, da je najboljša za "napredno stvar", če ostanejo tam kjer so.

K temu mnenju se je po posvetovanjih meseca decembra pridružil tudi odbor delavske nestrankske lige, ki ga kontrolirajo unije CIO, njim na čelu posebno John L. Lewis in Sidney Hillman. Lewis je baje izjavil, da je on zoper akcijo za ustanovitev "tretje" stranke, zato bo vztrajal, da naj omenjena liga tudi v bodoče podpira "progresivne" kandidate neglede na strankarsko označbo.

Socialisti imajo pred sabo še veliko dela, predno maso uverijo, da ji je potrebna samostojna politična akcija.

Sladkor v Jugoslaviji

Leta 1938 so v Jugoslaviji pridelali okrog 7800 vagonov sladkorja, poraba pa znaša približno 8400 vagonov na leto. Iz inozemstva je morala torej Jugoslavija uvoziti še do 1000 vagonov sladkorja. Na povprečno osebo se ga v primeri s porabo v Zed. državah porabi v Jugoslaviji prav malo. Velike se v njo utihtaplja caharina iz Italije, ki ga kupujejo revni ljudje, ker si sladkorja ne morejo privoščiti. Caharin je kajpada zdravju škodljiv, a ljudje hočejo vsaj umetno kavo in nadomestilo za sladkor, dokler žive.

Dvojna mera Poljske

Na Poljskem je kakih pet milijonov Ukrajincev, ki bi radi vsaj avtonomijo, a jim jo Poljska odreka. Za 900.000 Poljakov na Češkem je poljska vlada zahtevala "osvoboditev", a o pravicah narodnih manjšin v svojih mejah noče nič slišati. Če jih kdo zahteva, je obtožen "velezdaje".

PRIHODNJI ZBOR JSZ 30. SEPTEMBRA 1939

Prihodnji ali XII. redni zbor JSZ in Prosvetne matice se bo vršil dne 16. in 17. septembra 1939. Tako je sklenila eksekutiva, ki smatra, da je potreben že v prihodnjem letu radi problemov, ki so pred nami. Zastopniki JSZ bodo morali na prihodnjem zboru razmotrivati o raznih vprašanjih, ki so za našo organizacijo življenske važnosti. Veliko se je spremenilo zunaj nje, zato bo moral zbor to upoštevati in usmeriti naše delo tako, da ne bomo životarili in hirali, nego ŽIVELI in NAPREDOVALI. Kajti DELA in NALOG imamo toliko, kot ga je bilo za naš pokret v početku.

NE KUPUJTE

IGRAČ IN DRUGIH IZDELKOV

ki so bili narejeni v

NEMČIJI, ITALIJI

in na

JAPONSKEM

Nova Čeho-Slovaška se mora sukati okrog Berlina

Do konca oktobra 1938 je velik del svetovne javnosti smatral, da je nastalo takozvano "sudetsko vprašanje" le radi treh in pol milijona Nemcev, ki so zahtevali "svobodo" pod Hitlerjem. Čehi so jih hoteli obdržati v podložnosti, a Chamberlain in Daladier sta končno sklenila, da bi bila nova vojna radi tega zločin ne le nad Francijo in Anglijo, nego nad vso Evropo. Svetovala sta Čehom, da naj kraje, ki silijo stran, prepuste onim, h katerim tišče. V resnici je za Monakovskim mirom prejšnja Čehoslovaška republika prenehala, in nastala je nova, ki se po novi ustavi naziva "Čeho-Slovaška" (zaradi avtonomije Slovačkov, torej vsled dualnega značaja države).

Demokratska vlada prejšnje Čehoslovaške je iztrebljena popolnoma. Predsednik Beneš je moral odstopiti. Vnana politika Čehoslovaške se je morala na mah prilagoditi osi Rim-Berlin, ali resničneje povedano, k Berlinu. Nihče na Čehoslovaškem ne more imeti danes visoke državne službe, ako ga ne odobri Berlin. Vsa politična struktura okrnjena Čeho-

Slovaške se mora usoglasiti s političnim sistemom tretjega rajha. Vse prejšnje stranke so bile razpuščene. Petnajst se jih je združilo v vladno stranko, katere ujava na pol fašistični režim, ne zato, ker ga hoče, nego, ker ga mora. Mariborska Delavska Politika pravi, da tudi če bi imela večino social-demokratska stranka, Berlinu ne bi mogla kljubovati, nego vladata po Hitlerjevih navodilih. Tako je tragedija češke republike po monakovskem paktu. Social-demokratska, Beneševa narodna socialistična stranka in par drugih delavskih sku-

pin se je pod pritiskom razmer združilo v "narodno delavsko unijo", da ohrani vsaj nekaj demokracije in igra v ta namen vlogo "opozicije". Joseph Martinek pravi temu "sistem dveh strank" in smatra, da je Čeho-Slovaški zdaj potreben. Ne, ni ji potreben; Martinek to ve, toda on ni več svobodnega socialist. Napisal je tisto sporočilo za ameriške sodruga zato, ker jim hoče povedati, kako daleč je Hitler že osvojil tudi tisto, kar je na zemljevidu še zmerom označeno za neodvisno čehoslovaško državo.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah na celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75, za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradni najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz.
Business Manager: Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Božič—legendarni praznik miru

Spet je po tisočih cerkvah, po radiu in v časopisih ponavljano staro krščansko izročilo, "mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje."

Spet tisoče in tisoče duhovnikov križem sveta govori v slovesnih pridigah o miru in ljubezni, o Sinu Božjem, ki je pred mnogimi stoletji prišel na svet, da odreši človeštvo iz grehov in krivic s smrtjo na križu.

Kršćanstvo se je skozi tisočletja razvilo v mogočen faktor. Cesarji in kralji so mu bili stebri in se klanjali papežu. Toda to krščanstvo se ni nikdar ravna po filozofiji onega, o katerem uči, da je bil pribit na križ zaradi svojih naukov. Postalo je varuh malikovalcev zlatega teleta in branilo krivice, nasilja in izkoriščanja, ki so jih uganjali nad brezpravno rajo.

To krščanstvo, ki govori toliko o miru in ljubezni do bližnjega je sposobno z velikimi svečanostmi blagosloviti vsako orožje, ki služi ubijanju bitij, ustvarjenih po božji podobi. Blagoslovljalo je morilne naprave in "vojinske trume nekdanj in danes v imenu onega, ki je umrl na križu. Škofje in kardinali v Italiji so v zadnji svetovni vojni blagoslovljali orožje in vojake ter jih bodrili pri ubijanju avstrijskih katoličanov. Cerkev v Avstriji, od najnižjega do najvišjega duhovnika, je enako navduševala in blagoslovljala avstrijske vojake za ubijanje italijanskih katoličanov. Ako se jutri dogodi vojna med katoliško Italijo in katoliško Francijo, bo cerkev, ki o Božiču govori o miru, spet podprla morilno igro s svojimi blagoslovi in navduševanji. Cerkev je v praksi že davno nehala biti krščanska, če je sploh bila kdaj krščanska, ker je le sredstvo v rokah onih, katerih smoter je zatiranje in izkoriščanje ljudskih množic in svoj dobrobit.

Po tisočletju "krščanske" nadvlade na svetu so krščanske dežele pripravljene uničiti druga drugo z oboroženo silo, ki je večja in groznejša ko kdaj prej v zgodovini... Mir ljudem na zemlji...

Lepe božične pridige krščanskih veljakov o miru so le običaj, ki miru nič ne koristi.

Za mir je treba pogojev, ne pridig in kadila v cerkvah. Cerkev podpira sistem, kateri je sam na sebi TEMELJNI vzrok za oboroženo, klavniško stanje sveta. Mir zavlađa, ko bo ta vzrok ODPRAVLJEN. Krščanstvo ni zmožno te naloge. Izryšil pa bo to zgodovinsko poslanstvo razred, ki v stari uredbi največ trpi — DELAVSKI razred! Pogoji za mir, za sodelovanje med deželami za dobrobit vseh je socialistična uredba. Svečeniki, ki zažigajo v cerkvah kadilo miru, so proti nji. Zato si jo bodo morala ljudstva izvojevati BREZ cerkvenega sodelovanja, samo s tistimi SVOJIMI močmi, ki so organizirane ZA ZGRADITEV novega socialnega reda in VERUJEJO v socializem.

Prava slika fašizma v Španiji

Fašizem v Nemčiji in v Italiji veliko udarja na socialne strune. Proglasa se za varuha industrialnih delavcev in kmečkega ljudstva, za nasprotnika kapitalizma, kakršen vlada v Angliji, Zed. državah, v Franciji in drugih deželah "kapitalistične demokracije", in vsled tega za pravega graditelja ljudskega blagostanja in borca proti krivicam, ki jih je svetu urinila imperialistična "demokracija". Velike Britanije, Zed. držav, Francije in njihovih malih zaveznic diskreditiranega "liberalizma".

Tudi fašizem v Španiji je v početku obljuboval preuredbo narodnega gospodarstva po vzgledu Mussolinijeve Italije. Toda v vsakem kraju Španije, nad katerim je zavladal general Franco, je takoj razveljavil vse socialne pridobitve, ki jih je uvedla republika. Izročil je bogastva spet pijavkam, da maso znova polčlajajo v suženjstvo.

Eden najbogatejših ljudi na svetu je bil odstavljeno španski kralj Alfonz. Republika mu je njegovo imovino v Španiji vzela, toda Alfonz je imel stotisočake v raznih bankah v inozemstvu, da lahko še zmerom po kraljevsko živi. General Franco mu je bogastva v Španiji, zapopadena v palačah, gradovih in veleposestvih, v rudnikih itd., nedavno vrnil — seveda tista, ki so v Francovem delu Španije. Če ko republika docela premagana, pridejo tudi bogastva v Madridu in v ostali danasnji lojalistični Španiji znova v posest degenerirane Alfonsove familije, cerkve in drugih bivših gospodarjev španskega naroda.

Špansko ljudstvo to dobro ve, zato general Franco med njim nima zaslombe. Podpira ga cerkev in ostali bogataški sloj, ki boče nazaj "stare dobre čase". S tema dvema faktorjema bi general Franco ne mogel nikamor, razen v poraz. Zato mu iz svojih imperialističnih nagibov že 30 mesecev pomagata Mussolini in Hitler. Če trditva, da sta v njunih deželah proti socialnim krivicam, v Španiji gotovo nista, kajti, stane ju že mnogo milijonov dolarjev, da jo vržeta nazaj starim izkoriščevalcem in vrh tega še sebi v izrabljanje. Fašizem je torej ne samo sistem nasilja in brutalnosti nad brezpravnimi, ampak posebej luno hinavstvo.

Ako bi molitve kaj izdale, bi se z njimi že davno odpravilo vojne, lakote, bolezni, suše in druge nadloge. A vzlic temu, da so brez vrednosti, jih ljudstvo drago plačuje.

PANAMERIŠKA KONFERENCA V LIMU

Predprošli teden se je pričela v glavnem mestu republike Peru, v Limu, pan-ameriška konferenca, ki je vsaka ameriška "liga narodov". Zanimalo so jo, oziroma "vegojile" Zedinjene države. Hitler jim edito to konferenco za bluf, češ, sklicujete jo za "obrambo" ameriškega kontinenta, v resnici pa je to širok važen imperializma. Nacijsko časopisje v Nemčiji je "dolarsko diktaturo" v prošlih par tednih silovito napadalo, kar lahko pomeni le to, da se bratci imperialističnih nakan drug drugega dobro poznajo.

Vse važnejše dežele na ameriškem kontinentu, razen Kanade, so bile zastopane na konferenci v Limu. Oziroma so se, ker bodo nekateri njeni odskoti zborovali v študijske svrhe še celo preko božičnih praznikov. Glavno besedo na konferenci je imel kajpada ameriški državni tajnik Cordell Hull, drugo mesto pa so si izvojevali predstavitelji Argentine. Tudi moški zastopnik, dalje delegati Brazilije itd., so hoteli vsak svoje. Namen Zed. držav je ohraniti "hegemonijo Amerikancov nad ameriškim kontinentom". Japonci, ki govorijo kritično, pa trdijo, da hočejo Zed. države nadvladati nad vsa Ameriko zaradi trgovskih ozirav. Glavni zastopnik Zed. držav Cordell Hull je drugi z leve na desno, druga dva z leve na desno pa sta delegata republike Peru. Prvi na levi je pubečnik peruvjskega predsednika. Konferenca je potekala mirno, pod pretnjo militaristične premoči Zed. držav, toda nemški in italijanski agenti so po svoje skrbeli, da so izpodkopavali delegacijo vlade Zed. držav vpliv kolikor so največ mogli.

Adolf Hitler: iztirjeno bitje, ki hoče biti božanstvo

Po tujih virih priredil I. J.

(Nadaljevanje.)

Hitler rabi cenzorja

Hitler ni noben duhovni velikan. Kot sanjač ne potrebuje izredne miselne bistrosti in logike. Njegove misli drsijo po enem tiru. Kot preprost človek ne more razumeti zamotanosti večine problemov. Zato skuša vse kar najbolj mogoče poenostaviti. Na ta način rešuje probleme, ki jih stoletja niso mogla rešiti. On namreč zadeva v mislih poenostavi ter si zamisli najenostavnejšo rešitev, ki jo lahko zapodade njegov kmečki razum. Nemčija potrebuje Ukrajino; dobro, zato si jo mora vzeti. Da bi meril dolžino pota do svojega cilja, in vse klance, deroče reke in druge zapreke, ki leže vmes, za to Hitler nima sposobnosti. To je jasno pokazal v svoji knjigi "Mein Kampf". Ta knjiga popolnoma razodeva način njegovega mišljenja.

Ampak on tudi verjame do zadnje pičice vse, kar reče. O tem ne dvomi nihče, kdor ga je slišal govoriti. Njegove zamisli ga popolnoma prevzamejo. Zato mu tudi masa popolnoma verjame.

Toda on bo tudi podal popolnoma nasprotujoče si izjave v isti sapi in v enako vročino. To je tista njegova lastnost, ki je kriva, da njegovi svetovalci nikdar ne vedo, kakšen bo njegov prihodnji korak. Z drugimi besedami povedano, ga njegovo zanešenostjo zapelje, da preslepi celo samega sebe. On bo začel govoriti o čemurkoli in preden bo prišel daleč, bo postal plen svojih čustev ter začel nastopati v vlogi preroka. Kadar svojih govorov ne bere vrsto za vrsto, temveč se da zavesti čustvom in tako rekoč zbežlja nekam pod oblake, tedaj bi utegnilo to škodovati celo njemu, da nima Goebbelsa, ki pazi, da ne pride v nacijski tisk nobena Hitlerjeva izjava, ki se sicer ni slišala tako slabo, v tisku bi pa napravila porazen vtis. Tako je Goebbels čisto tudi Hitlerjev cenzor!

Govornik, ki ihti

Nekateri vidijo v Hitlerju nekakšnega železnega moža, ki se hitro odloči. Toda on sam prizna, da nerad dela odločitve. Dogodki sami ga morajo potiskati pred seboj. Često, v odločilnih momentih, ko je šlo za bitji ali ne bitji, ni mogel priti do nobene odločitve. Drugi so odločevali namesto njega in on je šel samo z valom. On se ne more niti odločiti, kaj bo povedal, preden nastopi na govorniškem odru: in javna tajnost v Nemčiji je, da na Hitlerjev go-

vor močno vpliva tisti izmed njegovih svetovalcev, ki ga zadnji dobi v pest. Potemtakem si ni gotov samega sebe in se boji analizirati probleme, ki so se postavili predenj. Mešana predznost in domišljije, predvsem pa pomanjkanje sposobnosti, da bi mogel preneti in pretehtati samega sebe.

Njega mučijo in preganjajo namišljene slike in zmešane misli; in, da se nekako izmota, napravi kako dozdnevno odločitev, se raji si pa izbere kak priljubljen predmet, na primer žide ali komunizem, da se izkašlja nad njim.

Hitler vedno potrebuje zunanje vplive, ki vežejo tok njegovih misli, ki so vsled tega čisto pretrgane. On ne misli koncentrirano. Zato so njegovi govori raztrgani in dolgočasni in šele proti koncu, ko si je gotov zaključiti besed, braham iz sebe majhno poplavo nepretrganosti besed.

Kadar govori, se čisto nepričakovano ustavi in nekaj hipov ne ve ne naprej ne nazaj. V takih trenutkih dvigne desnico v nacijski pozdrav ali pa zaihti z zlomljenim glasom: "Heil Deutschland!" ali: "Sieg! Sieg!" istočasno pa srepro in odsotno gleda pred se.

ITALIJANSKA SOCIALISTIČNA FEDERACIJA IMA ZDAJ URAD IN GLASILO V NEW YORKU

Italijanska socialistična federacija je svoje aktivnosti že skozi vsa leta osredotočala največ na Chicago in New York. V Chicagu je imela več let svoj urad in svoje glasilo. Ustanovila si je tu tudi tiskarno. Po vojni je postal njen funkcionar tržaški Slovenec John Pipan, ki je začel z akcijo za "reformo", a so mu italijanski sodrugi povedali, da bo gibanje s svojimi kritikami poslabšal, ako se ne poglobi v razumevanje razmer in okoliščin v Ameriki. Zahteval je namreč, da tudi tiskarji ne smejo imeti v delavski tiskarni (italijanske federacije) večjih plač nego uredniki in nameščenci v tiskarstvu.

Pipan je kajpada moral bitko izgubiti, če je tiskarna hoteli ostati unijska, ker na tem polju se gre za plače in dolgoročni delavnika, ne za požrtvovalnost. Tiskarna italijanske federacije je imela skozi par desetletij nesrečo, da so jo "patronizirali" taki odjemalci, ki ne

To so patetični trenutki, jo kakršnih pride zelo često. Hitler je tedaj izgubljen, dokler ne vidi ali sliši kake stvari, ki vzbudi v njegovih mislih kako novo predstavo in mu zopet razveže jezik. Njegovi pristaši "ubijejo" take pavze s fanatičnim kričanjem "Heil Hitler!"

Prva leta v politični areni se je Hitler često rešil iz take zadrege na enostaven način, da se je lepo vsedel na najbližji stol. Toda kancelar Nemčije in Fuehrer si ne more dovoliti kaj takega. Zato se zateka ponovno in ponovno k ponavljanju istih, stokrat in tisočkrat prežvečenih fraz, kakor papiga. Njegovi govori so ponavljanje besed, ki jih je bil napisal pred desetimi leti in morda že sto in stokrat ponovil. Vzlic temu pa stotisoči ploskajo njegovim prestanim besedam kot norci, kar ni za nje noben kompliment, ampak za Hitlerja pa le dobro... Masa, ki drvi za njem, je očitno popolnoma otopla za kritično presojanje tega, kar sliši.

Če bi bili vsi njegovi govori zbrani v eno knjigo, bi bila to najbolj dolgočasna knjiga na svetu in kdor bi jo prečital do

vi: Tudi slepa kura zrno najde...

Tako vlada Hitler novi nemški imperij iz svojega dvorca v bavarskih hribih. To se silkonca, bi moral imeti pravcato Jobovo potrpežljivost.

"Križajte me!..."

čustveni izbruh so pri njem nekaj čisto navadnega. Često se joče. Tako je jokal l. 1924. pred sodniki. Ko so se mu uprli njegovi rjavosrajni voditelji v Berlina l. 1930., se je razjokal. Ko je l. 1932. grozil njegovi stranki razkol, se je razjokal pred Gregorjem Strasserjem, begal kot brezumen po hotel-kih hodnikih ter grozil, da bo izvršil samomor. S samomorom je že mnogokrat zagrozil, časih pa celo zahteval, naj ga izroče rablju.

Ob takih prilikah se rado zgodi, da patetično vzklaka: "Križajte me, če nisem v pravem!" — Goering je baje rekel nekoč o njem: "Mi lahko pripravimo Adolfa do joka kadar koli hočemo..."

Zdaj si pa zamislite na primer Stalina, tega železnega, neobčutljivega Georgijca v solzah, kakor histerična ženska...

Drugače je pa v privatnem

življenju rad sam, če je mogoče v svojem dvorcu v Berhtesgadu, kjer se često zapre kakor menih v samostan in sanja svoje velike sanje sredi smrekovih gozdov, nad katerimi sanjajo mogočni snežniki in čuvajo pravilice o gozdnih vilah in škrtah in velikanih... Tu ga obiskujejo njegovi pobočniki Goering in Goebbels, Hess, Bruckner in Hanfstaengl, in gospa Goebbelsova, ki jo Hitler posebno spoštuje; in tu z Goeringom rešuje najbolj zamotane probleme, na enak način, kakor bi dva kmeta razpravljala o prihodnjem semnju, to je, vse se poenostavi do skrajnosti, kajti Hitlerjevi možgani niso zmožni seiranja zamotanih vozlov. Kar je pri tem čudno, je to, da s svojimi svetovalci tako često pogodi pravo struno. Pri njem gre res vse tako kakor v pregovoru, ki pravi: sliši kakor komična opereta, vzlic temu je pa videti resnično. (So Nemci, ki pravijo, da vodi usodo imperija prav za prav strankin glavni stan, dočim se Hitler lahko po svoje zabava, dokler ne zaide predač v napačnem trenutku, ampak to je zgolj domneva, ki ni potrjena.)

(Dalje prihodnjič.)

Iz zapisnika seje odborov J. S. Z.

dne 4. novembra 1938.

Udeleženci seje: Frank Aleš, Frank Udovih, Frank Zaitz, Anton Garden, Justin Zajc, Rok Božičnik, Vinko Ločnikar, Angela Zaitz, Louis Beniger in Joseph Drasler; tajnik JSZ in Prosvedne matice Chas. Pogorelec.

Predseduje Frank Aleš. Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Korespondenca. Tajnik prečita proglas socialistične stranke tikajoče se aktivnosti za njen program v sedanjih razmerah. Anton Garden predlaga, in je sklenjeno, da se priobči proglas v Proletarcu v slovenskem prevodu.

Tajnik Pogorelec prečita pismo tajništva JSZ eksekutivi soc. stranke z ozirom na enotnost socialističnih vrst. Kajti nesloga v stranki škoduje ne le nji, ampak vsem organizacijam socialističnih smeri, med katerimi je prizadeta tudi JSZ.

Dalje je tajnik Pogorelec poročal, da v JSZ od prejšnje do te seje ni bilo posebnih sprememb. JSZ je poslala stranki-nemu odboru pismo, kakor je bilo tajništvu naročeno, da naj posveti eksekutiva stranke več svoje pozornosti organizatoričnemu delu. Kaj je glede tega sklenila, do te seje JSZ še ni bilo znano.

Nadalje poroča o pripravah za predavateljsko turo, za katero je določen kot govornik Frank Zaitz. Prične se v Pennsylvaniji, se zaključ v Ohio, nato pa bo ob priložnostih predaval v Illinoisu, Michiganu in Wisconsinu.

Naša literatura. — Glavno delo zdaj, koledar — je skoro dovršeno, je poročal Pogorelec. Oglasov je v skupni vsoti v koledarju za \$54.75 manj kakor v prejšnjem koledarju, naročil zanj pa se pričakuje več, tako da bo razlika na ta način krita, kar se dohodkov tiče. Uspeh z oglasi je vzlic temu velik, ako se pomisli na slabe gospodarske razmere skozi vse

leto in na težkoče, ki jih imajo vsled njih trgovci, obrtniki in drugi naši oglaševalci.

Zbiranje prispevkov v tiskovni sklad proletarca je v teku. Poslanih je bilo v ta namen kakih 800 pisem.

Sledi razprava o predavateljski turi in o agitaciji zanj, o delu za Proletarca, za Prosvedno matico in druge naše ustanove. Seja zaključena ob 11. zvečer.

Uspeh pueblske naselbine — novi dom!

Pueblo, Colo. — Dvorana, ki jo gradi napredni del slovenske naselbine, je v glavnem dogotovljena. Le razne pritlikline in orremo odra je treba še urediti. Nekateri naši rojaki so za uspeh tega podvzeta res veliko žrtvovali. V dvorani je prostora za nad 300 ljudi. Tudi oder bo dobro služil kulturnim prireditvam, na primer dramatik. Na zastoru je slika in pa oglašitvukajšnjih trgovcev in raznih podpornih organizacij. Na političnem polju med nami že dolgo ni nič pravega življenja.

Naša zadrudna prodajalna sijajno uspeva. Vsa čast njemu odboru, posebno ravnatelju in odjemalcem.

Ameriškega družinskega koledarja je bilo tu prošlih par tednov mnogo razpečanega. Za ta uspeh se je pred vsemi potrudil Frank Boltezar.

Prosvedna matica ima med tukajšnjimi kulturnimi delavci, ki že dolgo let goje posebno slovensko dramatik, in tudi glasbo, mnogo prijateljev.

Nič posebnega se torej ne dogodi med nami, a vendarle gibljemo. — Poročevalec.

"Čistoča rase"

Italijani skušajo izboljšati svoje glavno plemo z iztrebljenjem 90.000 židov, ki jih imajo v svojih mejah.

ANTON JERAM

Burgettstown, Pa. — Tu je dne 11. decembra preminul Anton Jera, tajnik kluba št. 19 JSZ, v starosti 59 let. Bil je bolan 8 dni na pljučnici. Pokojni Jera je bil pionir v delavskem gibanju med Slovenci in top splošno znan. Bil je zastopnik Proletarca in zanj vnet agitator. V Ameriko je prišel pred 35 leti. Svoj čas je bil potovni trgovec z zlatinjo. Doma je bil iz Zelins pri Cerknem na Primorskem. Pokojnik je bil član SNPJ in Slovenskega samostojnega društva na Moon Runu. Zapušča soprogo in otroke. Družini naše sožalje.

Poročevalec.

(Več o pokojniku na drugem mestu v tej številki pod naslovom "Pri Antonu Jeramu." — Ur.)

Silvestrova zabava

KLUBA ST. 1 JSZ

v soboto 31. dec.

V DVORANI SNPJ

Chicago, Ill.

Vstopnice v predprodaji 40c, pri blagajni 65c.

V gornji dvorani bo igral J. Kochevarjev orkester

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

X.

Izmed vseh krajev, ki sem jih poznal v svojih mladih letih, sta me najbolj zanimala Ljubljana in Barje. Drugih sem takrat pravzaprav le malo videl. A Ljubljane veliko skozi priložnost let. Pozimi naprimer sem vozil "mole" na dvokolnični — rekli smo jim "cize", iz Aurove, Perlesove in Kozlarjeve pivovarne. Prva je bila najbližja, nedaleč od franciškanske cerkve proti Kongresnemu trgu. Druga je bila v Prešernovi ulici blizu Glavne pošte, in tretja — najbolj oddaljena, na meji Šiške. "Mole" je izprešano žito, ki ostane pivovarni ko vzame iz njega vse kar potrebuje pri varenju piva. Ta ostanek je imenitna hrana za molzne krave. Pri nas smo jih hranili z "molcem", otrobi in z drugimi "prikuhami", pomešanimi med rezanico, rep in peso, tako da so bile okrogle da kaj in mleka je bilo vsak dan poln voziček steklenice. Sploh so pri nas imele krave veliko boljše hrano — primerjemo lahko rečeno — nego člani družine, in naš življenjski "standard" se je začel dvigati šele ko sta starša s pomočjo krav, oziroma njih mleka in našega garanja, poplačala glavne dolgov. To prevažanje pozimi po ljubljanskih zasneženih, ali pa blatnih ulicah, me je ne le utrjevalo, ampak tudi jezilo. Nekoč sem videl v tržaškem slovenskem dnevniku "Edinost" po naključju sliko kitajskih kulijev. Ta list je včasih oče kupil v trafiki, ga prebral in spravil. Tisti njihovi vozički so se mi zdeli sicer veliko laglji nego moj, kuliji so tekali po ulicah bosi, a dostojanstva v njihovem poklicu nisem opazil; niti ne v svojem. Kako vse lepše bi bilo voziti ta bremena in tovore s konjem in sedeti spredaj v vozu na vzmeti kot človek. Tako pa vlečeš za sabo težko "cizo" trikrat, štirikrat na teden in se mučiš kakšne štiri ure sem in tja, za plačilo pa dobiš ričet in prekajena reberca. Slednje izmučen človek z užitkom poje, prav tako velik kos kruha, ki spada zraven. A meni to prevažanje ni bilo všeč vzlic takemu plačilu. To delo sem oddal mlajšima bratoma čim sta bila dovolj močna. Uprl sem se in nič ni pomagalo, morala sta iti na delo, ki sem ga nekaj zim opravljal največkrat sam, včasih pa mi je pomagala sestra.

Zdaj prevažajo vse s konji. Brat jih je po vojni nekaj naložil po Barju in Posavju, ohranil najboljše, postal prevoznik, prodal so vse pridelke drago, in tako so vsi tisti časi, kakršne sem moral z njimi preživljati jaz, daleč za njimi. Še celo med vojno — pravijo, jim ni bilo sile, ker so za pridelke in mleko lahko dobili ne le denar ampak vse, kar so mestni ljudje mogli dati, da so si poskrbeli potrebno hrano.

Skušal sem one dni postati še bolj neodvisen od domačih. Kadar je v Ljubljani zapadel sneg čevlji in več na debelo, sem šel okrog 8. zjutraj pred magistrat, kjer ni bilo treba moledovati za delo kakor zdaj pri WPA v USA. Dobil sem lopato in plačo. Kadar je bilo snega preveč, in delavcev premalo, so prišli iz jetnišnice arestanti in

vojaki ter nam pomagali, da smo vzdrževali ulice, prelaze in ceste dostopne prometu. Angeli sem zadnje poletje kazal tisto vežo pod "velbom" tik "rotovža" in ji pravil. Kako smo prezebali marsikatero noč, a zaslužek nam je prepolnil prijatelne občutke, ako ne prej, pa tedaj, kadar smo se oglasili pri Zalazniku na Starem trgu in pili "likerje" vsakovrstnih barv in jedli maslen kruh. Nekateri so šli v gostilne in si privoščili vina in gulaž. "Old timerji" pa so izginili v podzemne beznice in si naročili cenejšega "ta grenkega" (špirit s pelinom) in hrenovko, ali pa kos kruha in slanino.

Želel sem "napredovati" dalje in dobil delo pri stavbeni tiskarni Supancić in potem pri Tenezovi. Tako sem se povsem osvobodil od odvisnosti domačih, katerim pa sem moral pomagati večer za večerom, vsako nedeljo in ob sezonskih delih tudi zjutraj, predno sem šel na svoje redno delo.

Naravno, da sem potemtaka takrat Ljubljano dobro poznal in da me je mikalo jo presojati zdaj, kakšna se mi je dozdevala one dni in kakšna danes.

Da, tudi nekaterih shodov sem se udeležil v dneh rane mladosti. Na primer leta 1905 pred Mestnim domom, ko je bila proglašena enodnevna stavka za splošno, enako in tajno volilno pravico. Vse v Ljubljani je počivalo. Tobačna tovarna, ki je skušala obratovati, je morala onim, ki so prišli v zvezo svariti organizacij na delo, oznaniti, da naj zapustijo delavnice čimprej, da ne bo proti njim demonstracij. Le poulične kare, ki bi spadale v dobo Notove barke, so še vedno dogajale po tirihi. Odbor, ki je organiziral protestni shod in stavko v Ljubljani, je zahteval, da se vagoni takoj umaknejo v svoje hrame. A vodstvo je odgovorilo, da je ravnateljstvo na Dunaju, in dokler od tam ne pride naročilo, bo promet nadaljevan. Ko je bilo to naznanjeno z govorniške tribune pred Mestnim domom, je nekdo zavpil, "cigararce, prevrnite jim te škafle!" Tobačne delavke, kleparji itd. so se strnili proti prosti blizu Mestnega doma, po kateri je pravkar po polzevo prilezala kara poulične železnice. Tobačne delavke so par starih ženic potegnile naglo ven in v pol minuti je bil vagonček prevrten. Kmalu nato je prišel "iz Dunaja" ukaz, da naj se promet ustavi do konca 24-urne stavke.

Pred Mestnim domom je bilo kakih pet tisoč ljudi. Nekateri so rekli, da dvanajst tisoč. Mogoče. Deževalo je in nad glavami je bilo morje dežnikov. Govorniki so se morali vsled velike gnječe in dežja umakniti v drugo nadstropje doma, od kjer so množično govorili skozi odprto okno. Nastopili so zastopniki vseh tedanjih strank na Slovenskem. Krono oratorstva je odnesel Etbin Kristan. Kdor ga je čul na tej manifestaciji, ga ne pozabi.

Spominjam se tudi protestne demonstracije in shoda proti hrvatskemu banu Hedervariju. V gnječi sem v Mestnem domu padel po stopnicah, si prebil koleno in prekal nove suknene

hlače. Kolena ni bilo škoda, a hlače zelo, kajti kupil mi jih je oče. Takrat še nisem toliko zaslužil, da bi si obleko sam kupoval. Nesrečo sem zaupal mami. "Joj, le kaj bo ata rekel!" Povedala mu je nekako naravnost, da si je mislila, da ga bo v odkritje nezgode pošlagoma pripravila. Zamoljaj je, a na glas ni rekel ničesar osornega, kajti demonstracije so tudi njegova mikale in je o njih čedalje bolj užitek. Mati mi je popravila hlače kakor je pač mogla in znala. A nove niso bile več, to se jim je na kolenu le predobro poznalo.

Tudi na Kongresni trg sem rad zahajal, kadar sem imel dovolj časa, ali pa če so mi dali doma dovoljenje zato. Na primer, na Prešernovo slavo, ki je bilo eno največjih na tem kraju, kar jih je kdaj videla Ljubljana. Točilnic je bilo po Zvezdi nič koliko in pivo je teklo "v potokih". Neki nemški list v Celovcu je pisal, da ako dobi Franc Prešern kdaj spomenik v Ljubljani, bo to zasluža "izpraznjenih sodov". Prebitek omenjenega slavlja je namreč šel v sklad za spomenik Prešernu, ki ga je koncem konca res dobil. Stoji pred franciškansko cerkvijo in je znan tudi mnogim ameriškim Slovincem. Ob neki priliki mi je pravil prijatelj komij, da bo v steklenem salonu kazine (v Zvezdi) socialdemokratski shod. Vedel sem o njih le kar sem čital v Slovenscu, tržaški Edinosti, v Domoljubu, in iz pomenkov ter iz pridig. Komij je trdil, da to niso slabi ljudje, čeprav so zoper vero. "Saj nam vera itak nič ne da," je dejal. "Se plačevati moramo zanje." In sva pogledala tisti shod. "Vidiš, tisti, tam, je Kopač, onile je Etbin Kristan..." Govorov nisem razumel, bodisi, da sem bil premlad, ali preneveden, ali oboje. Bolj pa sem razumel govore na III. vseslovenskem katoliškem shodu v Alojzijevešču. Pet škofov je bilo navzočih, kar je že nekaj, mnogo katoliških poslancev in drugih visokih ljudi. In naroda nič koliko. Takrat sem prvič čul tudi sedanjega jugoslovanskega notranjega ministra dr. Korošca, ki je govoril namesto dr. Brejca iz Celovca. Dr. Brejce je katoliški ljudski stranki zameril, ker mu ni priborila državno-zborni mandat, katerega je želel za Slovence na Koroškem, in je v protest nad to krivico odpovedal sodelovanje na shodu.

Ko se je po Slovenskem volilna pravica razširila, se je lahko vsak volilec v Ljubljani in okolici peljal na volišče zastonj v kočiji in jedel ter pil brezplačno pred in po glasovanju. Ob dveh prilikah je bilo zastonjske hrane in pijače toliko, da smo jo bili tudi otroci deležni in se potem igrali "politike" in pijane volilce... Ker so bile te vrste kampanje za slovenske stranke predrage, so se spozumele, da složno sprejmejo zakon, ki je prepovedal zastojkarstva na volilne dneve in v volilnih kampanjah.

(Dalje prihodnjici.)

KNJIŽEVNE VESTI

Revija "Njiva" ima v svoji novembrski številki sledečo vsebino: Goriški: Drugi red — novi red; Par besed; A. Mozeč: Spomini; Radio v Rusiji; M. Simčič: Bajga; Brazda; Mejnik; Književnost; Kino; Drobline iz prireditve društva Ivan Cankar.

Naslov "Njive" je Ramon Lišta 5162, Buenos Aires, Argentina.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Parkhill, Pa. — V tem okraju je bilo naše delo zadnje čase na precej živahni točki. Vršila sta se dve predavanji, na katerima je govoril urednik Proletarca s. Zaitz. John Langerhole in John Rak sta domačega razpečala že ves koledar, katerega sta naročila 80 iztisov. Pri prodaji pomagata tudi s. Vidrich. V tiskovni sklad je na seji društva št. 44 SNPJ nabral \$5.55. Frank Podboy je naročil in razprodal 10 izvodov koledarja. Pravi, da se ljudem ta knjiga zelo dopade. John Oreškovich, tajnik "Adrije" št. 3 SNPJ, je tudi naročil 10 iztisov.

Strabane, Pa. — Društvo "Potojnska jama" št. 138 SNPJ je naročilo in razprodalo 110 koledarjev. Klub št. 118 JSZ je prispeval \$5.00 v tiskovni sklad Proletarca; Jacob Pavčič je poslal 2 naročnini. Pravi, da tudi on pomaga prodajati koledar, ki jih je naročilo društvo; razpečal jih je v dveh dneh 75 iztisov.

Moon Run, Pa. — Jennie Jerala, zvesta družica pokojnega sodelavca Michaela Jerale, vrši delo svojega soproga naprej. Poslala je 2 naročnini in naročila 25 izvodov koledarja.

Cleveland, O. — Naša agiina zastopnica Jennie Dagarin je zadnje čase poslala 25 naročnin in pravi, da se v kratkem spet oglasi. Klub št. 27 JSZ je to leto prispeval že \$50.00 v tiskovni sklad. Prva polovica je bila poslana v februarju, ki jo pa pomotoma nismo omenili v tej koloni (sodruzi kluba 27 naj nam oprostite); druga pa po s. Franku Zaitzu; poleg tega je s. Zaitz izročil \$10, ki mu jih je izročila Jurmanova Rozi. \$5 pa "Kristusov" prijatelj, oboje v tiskovni fond. Naj omenimo, da jih je malo, ki bi gmotno toliko pomagali Proletarcu kot Rozi in njen soproj Vincenc. John Bozich iz Collinwooda je poslal 4 naročnine in vsoto za oglas v koledarju. Klub št. 27 JSZ je poslal že tretje naročilo za koledar, kar pomeni, da so naši sodruzi na šentklerju res pridni letos. Predavanja s. F. Zaitza so bila dobro obiskana.

Red Lodge, Mont. — Tudi tu vse ne spi, kot bi kdo mislil. Kajetan Erznovnik je poslal 2 naročnini, naročil 15 koledarjev in poslal \$2.00 v tiskovni sklad za dr. št. 58 JSKJ. Pravi, da se v pregovornikih zdaj nekoliko boljše dela, zato bo poskusil s agitacijo za nove naročnike.

Springfield, Ill. — John Goršek je poslal 2 naročnini. Zdaj se pripravljajo za predavanje, ki ga bo imel enkrat po Novem letu tam s. Zaitz.

Chicago, Ill. — S. Zaitz je s potovanja prinesel še 7 naročnin. Joe Drasler je dobil 2 naročnini, Joe Oblak pa 2. Upravnik se je pred kratkim udeležil božičnice Vrta št. 139 SSPZ na južni strani mesta. Bila je lučkana zabava z dobrim programom in kazanjem slik od tu in iz Jugoslavije. Razume se, da nismo pozabili tudi na našo agitacijo. Posebno koledarja smo razpečali lepo število. Pri prodaji so pomagale Jennie Zaitz in Mary Verhovnik. Obe ma iskrena hvala. Ostale verhovke koledarja je vzel s. Verhovnik, da ga razpeča med našimi pulmančani.

Arma, Kans. — Anton Shular je zadnje čase razpečal 115 izvodov koledarja in dobil dve naročnini za list. Se več jih pošlje v kratkem. Pravi, da zdaj, ko je delo s koledarjem končal, bo dal več pozornosti agitaciji za klub št. 21 JSZ.

Sugarite, N. Mex. — Jakob Škerlj je naročil 5 koledarjev, Tone Orožen pa 6, in poslal tudi 4 naročnine za list. Tako je tudi ta mala naselbina naredila svoj del agitacije. Priznanje zato Orožnu in Škerlju.

West Newton, Pa. — Jože Zorko, ki ni novinec v tej koloni, je spet tu. Poslal je 2 naročnini in 50c podpore tisk. fondu.

Sharon, Pa. — Jože Cvelbar je poslal že drugo naročilo za koledar. Pravi, da mora letos doseči rekord. Ker Jožeta poznamo kot agilnega delavca, vemo, da ga bo tudi dosegel.

Sheboygan, Wis. — Frank Stih je poslal 4 naročnine in vsoto za oglese v koledarju.

Hermine, Pa. — Evo, tu je zopet naš Tone Zornik, stalni član te kolone. Poslal je 2 naročnini, naročil še 50 koledarjev in nekaj drugih knjig iz naše knjižarne.

Sygan, Pa. — Lorenc Kavčič je poslal 3 naročnine in vsoto za prvo zalogo koledarja, ki jo je razpečal. Naročil jih je ponovno. Pravi, da se koledar ljudem dopade in da se ga z lahkoto prodaja. Pisal je tudi po imerik naročnikov za njegov okraj.

Bellaire, O. — Louis Pavlic je poslal vsoto za prodane koledarje in 50c podpore listu. Pravi, da se razmere piškave, posebno za premogarje, ki so že bolj v letih in jih družbe kaj rade odpravljajo.

Ravensdale, Wash. — John Chadež piše, da bo naročnino v kratkem ponovil in skušal dobiti tudi nekaj novih naročnikov za Proletarca in naš koledar.

Barberton, O. — Mike Kopach je poslal dve naročnini. Pravi, da ga zelo muči revmatizem in začasno ne bo mogel nikamor, zato priporoča vsem, ki imajo naročnino potečeno, da jo sami obnove. Naročnike prosimo, naj to upoštevajo. Radi boleznij tudi koledarja ni mogel prodajati. Namesto njega sta to delo prevzela Louis Oceppek in Mary Sustarsich. Prvi jih je naročil 15. druga pa 6.

Imperial, Pa. — Frank Augustin je poslal vsoto za prodane koledarje in naročil še 5 iztisov. Pisal je tudi po imenik naročnikov, ker bo obiskal vse, ki imajo potečeno naročnino.

Pueblo, Colo. — Frank Boltezar je poslal že tretje naročilo za koledar. Pravi, da se kljub slabim razmeram lahko prodaja in ljudem se zelo dopade.

Walsenburg, Colo. — Ed Tomšič je poslal 2 naročnini, naročil 5 koledarjev ter poslal \$3.00 tiskovnemu fondu, ki jih je prispeval dr. št. 201 SNPJ in posamezni člani.

Bridgeport, O. — Če bi Jože Snoy ne bil omenjen v tej koloni, bi moral biti že nekaj izrednega. Poroča, da je priredba za klub in Proletarca polvoljno izpadla, zraven pa je poslal 4 naročnine in naročil še tri koledarje.

Newburgh, O. — Jože Lever je poslal 4 naročnine. Pravi, da se v kratkem spet oglasi.

Little Falls, N. Y. — Kot smo pričakovali, se je zgodilo. Milili smo namreč, kaj neki je z našim Francetom Gregorinom, da še ni naročil koledarja, in medtem pa pride pismo z naročilom. Provizijo poklanja Proletarcu.

Uniontown, Pa. Louis Dornik je poslal \$2 podpore listu od dr. št. 326 SNPJ. Naročil je tudi 11 koledarjev.

Naše aktivnosti v Detroitu

V Detroitu gojita slovensko dramatično posebno klub št. 114 in 115 JSZ ter pevski zbor "Svoboda". Imamo tudi pevski zbor "Naprej", ki deluje na zapadni strani.

Meseca januarja priredita omenjena kluba dramsko predstavo, zbor "Svoboda" se pripravlja na bogat koncertni pred, ob enem pa priredi v SND januarja meseca maškarado. Enako se tudi za napredek slovenske glasbe in druge aktivnosti v svojem področju zbor "Naprej".

Kluba sta se v načelu izrekla tudi za aranžiranje predavanja, na katerem bi govoril Fr. Zaitz o Jugoslaviji in drugih deželah v Evropi, katere je obiskal. Njegova predavanja se ne tijejo opisovanja krajev, ampak razmer, katere vplivajo čedalje bolj tudi na vnanjo in notranjo politiko ameriške vlade.

Brezposelna mladina

Med brezposelnimi v Zed. državah je 4,400,000 mladih ljudi v starosti od 16. do 24. leta.

NORMAN THOMAS ZA UMIK S. P. S. SVOJE POLITIČNE AKCIJE

Predsednik soc. stranke Norman Thomas je dne 15. dec. v Chicagu predaval o padanju in naraščanju socialističnih glasov v Ameriki od početka do danes in izjavil, da jih je bilo nešteto, ki so mu v volilnih bojih po postanku sedanje krize pravili, da bi bili glasovali zanj ako se ne bi bali "vreči svojih glasov proč", kar bi bila pomoč republikancem. Zato so rajše glasovali za demokrate.

Thomas smatra, da je rezultat volitev meseca novembra bil v New Yorku tak, da si mora soc. stranka najti drugačno orientacijo, ali pa postati nova S. L. P., v kakršni pa on ne bi hotel biti. (New Leader je na take možnosti že davno svaril.) Mnenje Normana Thomasa je, da se naj socialistična stranka posveti vzgojnemu delu v masnih organizacijah, kot v unijah, v podpornih zvezah, v delavskih in farmerskih političnih strankah, kot so v New Yorku, Wisconsinu in Minnesoti, in sploh povsod, kjer ima priliko širiti socialistično znanje in delavsko zavest.

Ako bo to njegovo priporočilo sprejela, preneha s samostojno politično akcijo, čemur pa nasprotujejo mnogi člani in tudi mnogi člani socialdemokratske federacije. Slednji so že pred par leti priporočali sodelovanje socialistov v masnih političnih gibanjih delavcev in farmerjev, v unijah pa delo za unije, ne pa jim ukazovati, kakšne naj bodo.

Maynard Krueger, ki je tudi govoril na omenjenem sestanku, ni soglašal s Thomasom. Navajal je, da socialisti že od nekdaj delujejo v masnih organizacijah. Bili so najvplivnejši mnogo let v unijah oblačilnih delavcev, v podporni organizaciji Workmen's Circle in v več drugih, v uniji najemnih farmerjev na jugu, a nikjer ni uspeli toliko, da bi bili dali socialistični stranki trdno zaledje. Po Kruegerjevem mnenju je danes najvažnejše jačati socialistični tisk in socialistično organizacijo.

Thomas je v svojem govoru poudarjal, da je prišel v socialistično gibanje šele leta 1916, da pa se je zanj zanimal že dolgo prej, in da je odslej deloval vsepovsod kolikor zmore za socialistično stranko, v stvarkah in kjerkoli je bilo mogoče koristiti delavski stvari. Iz njegovega govora bi se moglo razbrati, da

se z volilnimi kampanjami pod socialistično firmo ne bo več ukvarjal. Pač pa le, če bodo socialisti delovali skupno z drugimi organizacijami, na primer v New Yorku širili socialistično agitacijo in vzgojo v delavski stranki.

Te spremembe v stališču S. P. se tijejo tudi JSZ. Morala jih bo premotriti in tudi svoje delo uravnati tako, kakor bo koristno za socialistično agitacijo med našim ljudstvom in v splošnem, ne pa se oslanjati na kako malo skupino in hirati z njo vred.

Do prihodnjega zbora JSZ, ki se vrši meseca septembra, imamo priliko preudariti na podlagi smeri in dogodkov na delavskem političnem in prosvetnem polju, kar bo najboljše, in nato napraviti za JSZ take sklepe, ki bodo koristni nji kot organizaciji in njenemu socialističnemu delovanju na vseh poljih, na katerih je aktivna.

F. Z.

Rdeči Sokoliči se dobro postavili

Chicago. — Prošlo nedeljo se je v dvorani SNPJ na South Lawndale vršila božičnica federacije društev SNPJ, na kateri so se člani mladinskega oddelka kluba št. 1 JSZ, ki so kajpada tudi člani SNPJ, dobro postavili. Njihove točke sporeda je vodila direktorica Anna Beniger. Ves program je bil dobro predvajan in napravil na polno dvorano občinstva najboljše vtis. — P.

Klub št. 49 JSZ vreden zaslonbe

Collinwood, O. — Malo je oseb, in malo je klubov, ki bi mogli v borbi za delavske pravice dolgo vztrajati. Med trdnje se lahko šteje klub št. 49 JSZ. Bil je že v vsakojakih akcijah in borbah. In v težkočah ter krizah, ki bi jih bilo vredno opisati. Tak klub zasluži opore. Pridite torej na njegovo zabavo v nedeljo 25. dec. zvečer v Slov. del. dom. Pisal bi o tem vabilu več, a sem uverjen, da so k temu tudi drugi poslali dopise. Torej na svidenje. — Član kluba.

ELEKTRIČNA DARILA

ki jih bo
v resnici cenila

"SUNBEAM MIXMASTER"

*Meša, vtepava in izžema sok. Slonokoščen, zelen, ali črno in belobarven. Z izjemal-cem soka... **\$23.75**

(Brez izžemalca \$21.)

"SILEX" električna skupina za kuhanje

* Priprava za štiri skodelice za manjšo družbo... ali 10 skodelic kadar strčete večji družbi. Ista električna peč za eno ali drugo velikost.

**VREDNOST
\$7.95
OBE samo
\$6.95**

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

72 W. Adams St.—192 S. Dearborn St.

4562 Broadway
4833 Irving Park Rd.
2733 Milwaukee Ave.
2745 Lincoln Ave.
NEIGHBORHOOD STORES
4231 W. Madison St.
3460 S. State St.
4834 S. Ashland Ave.
852 W. 63rd St.
2980 E. 92nd St.
11046 S. Michigan Ave.

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh
svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

TUDI V CALIFORNIJI NI VSE ZLATO, KAR SE SVETI!

Slovenci v Californiji smo večinoma že toliko postarani, da smo potrebni penzij za dostojno preživljanje. V ta namen je seveda treba zadostne pokojnine, ki pa je ne prejemo. Ko je prišel med nas pred leti dr. Townsend s propagando za pokojnine po dve sto dolarjev na mesec, smo ga radi poslušali in mu tudi pomagali na shodih, kupovali njegov časopis in mu prispevali v njegovo organizacijo.

Naši državci so včasih rekli "Zlata Californija". Veliko ljudi se je naselilo v nji, da pod našim podnebjem starost v miru prebijejo. Pa je prišla kriza in marsikomu so vrednostni papirji skopneli na ničlo. Star človek pa tudi v Californiji ne dobi dela. Tako jih je bilo na tisoče in tisoče na pragu obupa — in to ne takih ljudi kot smo mi, Slovenci, navedeni garati skoro od rojstva do smrti, ampak oni, ki so imeli pred krizo čedne dohodke in udobno življenje. Tukajšnji listi so s statistikami dokazovali, da ni bilo v nobeni državi toliko imovitih ljudi prizadetih vsled polomov v bankah in na borzah, kot v Californiji. Mislili so, da so preskrbljeni za starost, pa so izvedeli, da so njihove vrednote le ničvreden papir.

Kaj naj taki in drugi bedni ljudje počno? Nihče neče kar na lepem umreti. Glad je mučna stvar, posebno za ljudi, ki ga še nikoli niso občutili.

Tako smo v Californiji dobili tekot krize dva gibanja: za penzije po \$200 na mesec, ki mu je načeljeval in ga še vodi dr. Townsend, in pa "EPIC", katerega je iniciator bil bivši socialistični pisatelj Upton Sinclair. Oba sta se razširila z naglo kakor gozdni požar v suhem, vetrovnem vremenu.

Socialisti so bili v zagati v obema slučajema. Ljudem, ki so verjeli dr. Townsenu, so zatrjevali, da penzij po \$200 na mesec v tem sistemu ne bo — obogateli pa bodo s tem raketiranjem le ljudje, ki stvar vodijo. Tožbe med voditelji dr. Townsendove organizacije so dokazale pravilnost našega stališča, a razočarani ljudje zamerijo za resnične besede nam, ne pa onim, ki so jih pripravili v napačne upe in v stroške. Verjeli so v Miklavža, ker so

potrebovali pomoč v svojih stiskah, nevedoč, da bi morali varovati vanj že davno opustiti, kajti Miklavža ni. Ako ti kdo kaj prinese v imenu Miklavža, je za tisto nekdo garal in človek to kaj kmalu spozna. Malo je otrok, ki ne bi to resnico zapopadli že v zgodnjih letih — še celo bogati dandanes kaj lahko razvidijo, da je denar, ki ga zanje razmetujejo starši, prigaral reven človek.

Sinclairjev EPIC in Townsendove penzije ljudi v Californiji niso izpametovale, zato je reveže začel gnjaviti nov odrešenik s predlogom po \$30 na teden za pokojnine, ali kakor koli naj bi se že imenovala ta podpora. Revež, ki nima za vsakdanje potrebe, da si je bil v "dobrih" časih navajen na več kot tolikšno vsoto na teden, nič ne premisli, ali ga preokupa, ali je to, kar mu predlaga, izvedljivo. Delavsko gibanje, ki ne plava v oblakih, ve, da so sipanja takih obljub povečini prevara. Nobene kurnosti ni treba objaviti po \$200 na mesec, ali \$30 na teden, dokler nimaš vlade v rokah. Saj so tudi nekeje v Kanadi blufali s takimi obetami. Pa je ljudstvo tiste preroke in obljube visokih penzij izvolilo in se nato samo prepričalo, kako v prajem so bili kanadski socialisti, ki so rekli, da volk siš in koza cela, to ne gre. Treba je iztrebiti volka. Volk je sedanjí sistem, ki je kriv, da so stari ljudje in mladi delavci ne samo v Californiji ampak povsod v težkem boju za preživljanje.

Noben socialist ne želi drugega kakor vsakemu delovnemu človeku sigurnost do dostojnega zaslužka in starim delavcem pa dostojno pokojnino. Tako smo pravili ljudem tudi v Californiji. Pa je Proletarec ob neki priliki zapisal, da ne odobrava kampanje za \$30 na teden potrebnim in drugim, ker ni tisto nič drugega kakor obljuba "politišnov", pa se je zameril. Zameril tako, da mu prete za odpovedjo naročnine.

Nekoč je Proletarec v neki naselbini v Coloradu odpovedala skupina dvanajstih naročnikov, ker je priobčil članek proti kupovanju delnic "Proletarian Diamond Oil Co." v Texasu, ki so jo lastovali "naši" rojaki, da bi pomagali "slo-

venskim delavcem". Dali so jim za delnice skoro vse svoje prihranke — kakih dvanajst tisoč dolarjev. Ko so naznanili, da jim naj lista več ne pošiljamo, čeprav imajo še plačnega, so rekli, da to store zato, ker so uvideli, da jim ne želimo dobro. "Proletarec" je vzlic tej neprijetni izkušnji vodil kampanjo proti dotični raketirski skupini naprej, kakor prej in poslej proti vsem drugim, in ljudem dokazal, da i bil v pravem s svojim svarilom. Ampak veliko ljudi hoče biti varanih. Razočaranci v dotični koloradski naselbini so še zmerom jezni na "Proletarca", čeprav jim je oznanjeval resnico — jezni pa so radi tega, ker jim je pokvaril vero v "miklavža". Tako so zdaj na nas mnogi jezni tudi v Californiji, ker smo odprto in pikro že v drugi naglašali, da Miklavža ni. In smo ob enem poudarili, da so penzije mogoče, in da jih delavci ne le potrebujejo, ampak so do njih upravičeni, kajti bogastva dežele so oni ustvarili. Toda penzije, kakršne delavci res potrebujejo za dostojno preživljanje, ne bodo dobili z obetami dr. Townsenda in drugimi sličnimi obljubami, ampak šele kadar se ločijo od takih prerokov in se odločijo sprejeti ekonomski sistem, v katerem bo kolektivna varnost vseh temeljni zakon. Dokler niso te store, bodo deležni le drobtin, ki jih jim je posedujoči sistem pripravil dati. Drobtine pa so nezadostne, obljube politikov po \$200 na mesec in po \$30 na teden pa niso nikak približek k drobtinam. Ameriška purgarija zna bedne sijajno varati, a delavska raja se za svoja razočaranja maščuje nad onimi, ki jih svari pred raketirji in tolmači resnico kakršna je, čeprav je bednim, ki potrebujejo pomoč takoj, skrajno neprijetna. A resnica ostane vzlic temu resnica in ničesar — nikakršna jeza je ne more spremeniti.

Klub št. 115 JSZ ni med črnogledi

Detroit, Mich. — Letna seja kluba št. 115 JSZ je bila zelo dobro obiskana. V odboru za leto 1936 so: John Plachter, tajnik-blagajnik; Matt Urbas, zapisnikar; Anton Anzick, organizator; v nadzornem odboru so Joe Devyak, Frank Česen Sr. in Jack Ločniškar. Delegat v City Central Committee, S. P., John P. Judd. Zastopnik v organizaciji Slov. del. doma Jack Ločniškar, in v Slov. nar. domu Anton Anzick. Zastopnik Proletarca John Plachter.

Klubove seje se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu v Slov. del. domu, 437 So. Livernois. Ko smo videli toliko članov na seji, je takoj nastalo dobro razpoloženje, kajti človek ima veliko več veselja do dela, ako vidi, da ni osamljen. Amer. druž. koledarja smo že precej razpečali in tudi Proletarec zbiramo doneske v njegov tiskovni sklad.

Poročevalec.

Tomšičevo voščilo

"Big Tony" Tomšič iz Oaklanda, Calif., sporoča, da voščil vsem svojim prijateljem in študentem Proletarca vesele praznike in srečno Novo leto. To vzemite vsi njegovi znanci kot osebno voščilo, ker obljubljenih in individualnih voščil po pošti ne bo poslal, namesto tega pa je tisto vsoto rajše prispeval v podporo "Proletarcu".

Mnogi osebno poznate tudi Tonyjevo soprogo. Na potovanja jih ga je vedno spremljala in skupno z njim pomagala zabavati družbo. Zdej je že dolgo bolna. Sreča zanj je, da ima doma hčer Rose, ki skrbi za bolno mamo. Take nežne oskrbe na svoji bolniški postelji bi Mrs. Tomšičeva ne dobila niti za drag denar, kajti hči ji streže ljubeče in z vero, da mati kmalu okreva. To želimo vsi prijatelji in znanci Tomšičeve družine. — P.

POSLEDICE FRANCOVEGA BOMBARDIRANJA BARCELONE

Nad Barcelono prihajajo Hitlerjevi in Mussolinjevi aeroplani skoro vsak dan. Na sliki je posledica enega izmed njihovih nedavnih napadov na trg Santa Catalina v Barceloni. Več prodajalk je bilo ubitih, mnogo njih in drugih ljudi ranjenih. Taka je vojna v najmodernejši "kričanski" dobi.

V DETROITU PRED DVAJSETIMI LETI IN DANES

Piše ANTON JURCA

Detroit, Mich. — Že v prejšnjem dopisu pod tem naslovom sem izjavil, da moj namen s to kritiko ni koga žaliti, ampak da se med seboj pomenimo, kdo je še pripravljen nadaljevati delo, ki smo ga vršili v kluboma JSZ, na kulturnem polju in v podpornih društvih v smislu socialističnih principov. Uverjen sem, da to naselbino za napredek na delavskem polju lahko še pozitivno, ako jo hočemo spet zainteresirati za take akcije. V ta namen je potrebno, da pridemo skupaj in razpravljamo, v čem smo storili napake, in kako se jih v bodoče ogniti, ali jih popraviti, in nadaljevati naše delo tako, da bo še bolj uspešno kakor v preteklosti.

Nahajamo se v najbolj kritični dobi zgodovine civilizirane človeka. Ta je seveda vedel, da krivda poparjenosti med delavskim ljudstvom, toda temu nismo mi vzrok, pač pa sistem, ki uganja brutalnosti, vlada s terorjem, zatira in gazi po pravici in resnici. Kar se danes po svetu godi je marsikje grše kot pa je bil starodavni barbarizem, ki je pred stoletji sežgal nedolžne žrtve tiranov na grmadah. Moderni barbarizem se razliva po Evropi, Aziji, Afriki in sega že tudi v Ameriko. Ali ni že skrajni čas, da začnemo misliti o tem in pomagati obrambi za človeške pravice in svobodo?

Naš delavski svet mora postaviti in uničiti, drugače nas bo ona ugonobila. Torej začnimo delati v ta namen tam, kjer smo nehal. Ali naj nam bodo predsodki osebnosti več nego skupne naloge in solidarnost? Mar ni že skrajni čas, da se detroitska naselbina spet predstavi v naši javnosti za eno izmed najnaprednejših, kakor je bila pred leti?

To ne pišem radi kakega filozofiranja, ampak ker vem, da kar smo bili v stanju vršiti prej, smo sposobni tudi sedaj, samo mrtvila se je treba otrestiti. Rad bi, da si skupno iščemo pota in sredstva kako in na kakšen način ojačati naše organizacije, oživiti delavsko solidarnost in delati z uspehom na vseh poljih našega udejstvovanja. Ali smo za take naloge res že prestari in onemogli? Ali smo že toliko izčrpani, da za nas ni več pomoči? Ali nam aktivnosti za napredek in aktivnosti v socialistični organizaciji škodujejo v boju za naš obstanek? Tudi o tem je dobro, da smo si na jasnem, da ne bomo begali drugih po nepotrebnem.

Meni je namreč že dostikrat kdo očital, da ako bi se tako brigal zase in svoje kot sem se za pokret, bi danes ne bil gospodarsko uničen. Nikomur ne zamerim teh očitkov, a od-

krito povem, da si nesreče nisem sam kriv, in ne moje aktivnosti, pač pa bolezen, ki me je mučila in me odtrgala delu, ki sem ga vršil. Rad bi si pomagal, rad bi dobil nazaj svoje zdravje za vsako ceno in poskusil sem že vse mogoče, a do danes mi sreča še ni bila mila. Zatrđno pa sem odločen, da dokler mi bo življenje koičkal dopuščalo, bom vztrajal na polju delavskih aktivnosti po principih socializma. Imam upanje, da posije tudi zame in za svoje lepše sone, in če ne, vem vsaj, da bo lepše za bodoče rodove po zaslugi onih, ki se bore za boljše bodočnost človeštva.

Kriv moje mizerije je največ današnji krivični gospodarski sistem, kateri je uničil gospodarsko ne samo mene ampak milijone ljudi. Ako bi se delavci zavedali svoje moči in svojih koristi, bi temu sistemu napravili konec. Pomanjkanje v njihovih vrstah bi izginilo in tudi bolniki bi bili preskrbljeni, danes pa so zdravi in bolni delavci izpostavljeni trajni negotovosti, skrbem in mnogi izmed njih tudi težkemu pomanjkanju.

Nad našim naukom, da rešitev delavskega razreda je stvar delavstva samega, nisem obupal. Kajti če ima človešvo bodočnost kot civilizirana bitja, se mora vzlic sedanjí temi oprijeti socializma. Četudi bi imel mnogo vzrokov za razočaranja, skušam vsako stvar razumeti in neprijetnosti pozabiti. Idealističen človek misli, da vsakdo, ki pravi, da je sodrug, ostane trden v vrsti in da drug drugega ne zapuste in ne zavreže v stiski. Toda zlato se preiška v ognju, pravijo. Ni vsakdo to, kar pravi da je in ti isti, ki niso, odpadejo. Drugi so bili inorda prešibki, a spoznajo svojo hibo in se vrnejo. Skusnje nas uče, da smo delavci odvisni od samega sebe, zato si bi življenske razmere najlažje izboljšali, če bi držali drug z drugom, si drug drugemu pomagali in se skupno borili za svoje pravice. Tak je bil in je naš nauk še danes in tak ostane. Zato našim Detroitčanom znova poudarjam: Klub JSZ in delovanje v njegovem področju na polju glasbe, dramatike in izobrazbe je nam potreben, Apelliramo, da se vrnete vanj vsi, ki ste bili v njemu aktivni prej, in da se mu pridružijo vsi tisti napredni rojaki delavci, ki se enako zavedajo, da le v aktivnostih so mogoči uspehi. Brez njih ni drugega kot mrtvilo.

Kdor postane neaktiven brez vzroka, je toliko kot da bi svoje mesto prepustil reakciji, ali toliko, kakor da pusti svoj teren na boljše sovražno kom napredka ne da bi se jim postavil vsaj v bran. Če naš pokret v tej naselbini propade, kdo naj nosi odgovornost zato? Na vsak način oni, ki so ta pokret v naši naselbini zgradili in ga vodili. Tega dne ne smemo doživeti.

Aktivni člani se trudijo, da se to ne zgodi. Dramatiko se zmerom gojimo. Ravno tako glasbo. V načrtu imamo veliko prireditev, ki bo mesca januarja. Klub št. 114 aranžira tudi predavanje, na katerem bi govoril Frank Zaitz, ki se je pred par tedni vrnil s predavateljske ture po Pennsylvaniji in Ohio. Prepotoval je precej evropskih držav, osobito Jugoslavijo, opazoval potek razmer posebnost v času monarhvske konference koncem sept. to leto, na katera sta Daladier in Chamberlain izdala Čehoslovasko, in bil v Parizu, ko so množice demonstrirale za mir in dobile z njim le nove fašistične provokacije.

Dalje je klub sklenil povabiti za govornika Walter Reutherja, ki deluje na odgovornih mestih v uniji avtnih delavcev.

Pevski zbor "Svoboda" (odsek kluba št. 114) se pripravlja s pevskim nastopi in opereto, klub št. 115 JSZ pa vprizori v Slov. del. domu dramsko predstavo. "Svoboda" priredi januarja maskaradno veselico v SND.

Tako sem v tem in v prejšnjem dopisu izrazil nekaj kritike in priporočil, oboje z namenom, da bi v naši naselbini spet napredovali. Upam, da so vsi to tudi čitali s tega stališča in da svoja mnenja izrazijo prav tako iskreno, pa ne bo prav nič vzroka za zamere, ampak bodo le v vzpodbudo za ojačanje naših ustanov in naših aktivnosti.

Nova plinska peč

Lastniki domov bodo gotovo vzeli z veseljem na znanje vest o novi iznajdbi pri plinskih grelnih pečeh za domove, prodajalne in male tvornice. Te nove plinske peči dajejo najčistejšo toploto po najnižji ceni in lastniki uživajo udobnost, ki jih lahko dobite le od plinske peči.

Grete s plinom stane tako malo, da sedaj lahko vsak dom, stanovanje, prodajalnica ali tvornica uživa te ugodnosti. Obilo prijetne toplote in nobenega dela v zvezi z njo. Mislite si kako prijazno je ko prižgete plin in že imate tu čisto, prijetno gorakoto brez izgube časa in brez dela — čiščenja peči.

Nekje blizu v vaši sosesčini se gotovo nahaja Gas Company podružnica, ki ima te izvrstne ekonomične plinske peči na razstavi. Ustavite se tam in ogledajte si jih, da sami uvidite, koliko lahko prihranite z njimi.

Kadar želite kaj oglašati, spomnite se "Proletarca".

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Prireditev kluba št. 11 dne 10. dec. je vzlic težkim razmeram povoljno izpadla. Vršila se je v korist Proletarca in kluba. Posetniki zabave so se dobro imeli. Z orkestrom, ki je bil ustanovljen nedavno, so bili zadovoljni. Delavci in delavke na zabavi so svojo nalogo vzorno vršili. Hvala njim in udeležencem v imenu Proletarca in kluba.

Dne 11. dec. sva bila s s. škofom na seji društva št. 54 SNPJ na Glencoe. Razprave so imele jako dobre. Sedanji odbor je ponovno izvoljen. Društvo ostane v Prosvetni matiči kot doslej. Zvedela sva tudi žalostno vest o nesreči, ki je zadela sestro Antona Kravanja na Primorskem. (Na drugem mestu je priobčena prošnja. Čitatelje prosim, da jo prečitajo in pomagajo.)

V naselbini Glencoe rovi že leta ne obratujejo. Kar je v nji prebivalcev, se vozijo na delo 20 milj in nekateri še dalj.

Prvo naročilo izvodov Amer. druž. koledarja sem kmalu razpečal in naročil sem jih še dvakrat. Torej uspeh tudi v tem oziru.

Društvo št. 13 SNPJ priredi v soboto 31. decembra Silvestrovo zabavo. Pridite v njegov krog, da se skupno v veseli družbi poslovimo od starega leta in pozdravimo novega, kakoli nam bo že prineslo. Igral bo Frank Kurentov orkester iz Piney Forka.

Tukajšnji premogovniki so skrčili obrat na dva do tri dni v tednu. V premogovnik Gaylord so 5. dec. instalirali stroje, kateri so vrgli 60 odstotkov delavcev na cesto. Brezposelnih v tem okraju je mnogo in nič ne kaže na bolje.

Iz navade, in zares, vsem čitateljem mojih dopisov vesele praznike in srečno Novo leto, z željo, da bi delavstvo v bodočem letu na celi črti napredovalo v slogi. Če se to zgodi, bomo lahko rekli "we are going places." — Josip Snoy.

Seja kluba št. 49 JSZ

Collinwood, O. — Na prihodnji seji kluba št. 49 JSZ, ki se vrši v petek 6. jan., bodo volitve odbora za leto 1936. Na prejšnji seji smo jih radi tehtnega vzroka odložili. Potrebno je, da se prihodnje seje v korist kluba vsi udeležijo.

Joseph Maslo.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

PRISTOJAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNÍ JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deset članov (le) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Vzroki razočaranja

Iz pism, ki smo jih prejeli prošle tedne in mesece, vidimo, da ta ali oni naš naročnik odpoveduje list, ne zato ker se mu ne zdi dober, ampak zgolj v protest na svoja razočaranja.

Navajamo nekaj takih "vzrokov", radi katerih so se razočaranci mačevali nad listom, ki jih pravilno uči in jim hoče samo dobro:

Poraz farmarsko-delavske stranke pri volitvah meseca novembra v Minnesoti.

Težki notranji boj v uniji avtnih delavcev (največ v Detroitu).

Padeč La Folletteve progresivne stranke v Wisconsinu.

Politično mešetarenje ameriške delavske stranke v New Yorku.

Oportunizem "militantov" v Pennsylvaniji.

Oportunizem social-demokratov v Pennsylvaniji.

Skebanje unij ADF proti unijam CIO in obratno v raznih državah.

Zamere v podpornih organizacijah, posebno valed odklonjenih podpor.

Naše nasprotovanje demagogiji "father" Coughlina, naša tolmačenja penzijskega gibanja, ki ga vodi dr. Townsend, naši komentarji o zadnji volilni kampanji v Californiji itd.

Propast neodvisne Čehoslovake.

Brezupno nadaljevanje krize in WPA.

Kritike proti Rooseveltovi politiki.

Kritike proti masnim persekucijam v sovjetski Rusiji.

Preostri napadi na "vero".

Preveč prijateljstva do Židov (le naj jih Hitler, pravi ljudje).

Ne povemo nič novega.

Zmerom stara pesem, a doseči ne moremo ničesar. Pogreb je konec za razočarance, a na nesrečo sveta se rode novi razočaranci in tako pogrebnikom dela nikoli ne zmanjka.

Pri Antonu Jeramu

Bilo je deževno, pusto jesensko jutro, ko sem dne 18. novembra stopil iz vlaka v Burgettstownu, 27 milj jugozapadno od Pittsburgha. Na postaji sta me čakala Frank Laurich in njegov sin z avtom, in Anton Jeram, tajnik kluba št. 19 JSZ. Pozdravili smo se na mali postaji kar v dežju, nato pa v avto na Jeramov dom, ki je na prijaznem holmu, zaraščen s hrastovim drevjem. V poletju mora biti tukaj zelo lepo in tudi veliko prepiha, sem si mislil. Po zimi pa burja, ki stakne vsako razpoko v stenah, ob vratih in oknih. "Zimo imate tukaj ostro, kajne?" sem vprašal Jerama že zaradi pomenka in gledal pajčolan dežja, ki je v trajno padal in nam obetala slab dan. "Smo vsemu privajeni," je odgovoril. "A na zimo tudi pripravljene." Pokazal mi je peč za centralno kurjavo, za dolgo premoča in drvo, kokašjak — o vsega imamo za silo... Sodruga Jeramova mi je med tem hotela pripraviti "bacon and eggs". Ustavil sem jo ravno o pravem času. Ni moj običaj jesti jutraj.

S. Frank Laurich se je takoj poslovil. On je tajnik društva SNPJ, tajnik in upravitelj dvorane in obložen je še z drugimi sličnimi postranskimi uradi, ki mu povzročajo obilico dela in stroškov, dohodkov pa prav malo, večinoma nikakih, kajti to so službe "za čast".

"Popolne pridem po vaju," je dejal Frank, "ako ne dobita med tem drugega, ki vas bi kam peljal." Ko sva tako z Antonom sedela par ur in se pomenkovala o klubu, o ljudeh, kakršni so in kakršni so bili v mlajših letih, o Proletarec, o društvih in o vsem mogočem, sem mu razvezal paket, v katerem je bilo 15 izvodov Ameriškega družinskega koledarja. "To je zate, da jih razpečaš." Tako mi je zate naročil Charles. Pinesel sem Ti jih osebno, ker sem že moral sem po opravih, da prihranimo na poštini.

Tone je nas pohvalil, da smo letos koledar zgodaj izdali in mi obljubil, da jih bo kmalu prodal. Sicer pa bi lahko šla takoj na obiske. Jeram ima avto, oziroma bil je nekoč nekaj takega, a "rona" se zmerom. Voznik je njegov sin, ki pa ga ni bilo doma. A Tone sam ne

sme voziti, nima licence, zakon v Pennsylvaniji pa je v tem oziru jako strog. Bova morala čakati Lauricha, saj gotovo pride. Medtem je Mrs. Jeram pripravila obed. Frank Laurich je res prišel in vprašal, ako sem bil že kdaj na Avelli. Ne še. Morda bi me zanimal tam dom članstva SNPJ? Seveda. Anton Jeram je šel z nami.

Dom na Avelli je bil zaklenjen. Par fantov, ki so menili, da jih je bil, je nas čulo, a ni jih bilo volja, da nam bi odprli. Jeram je trkal, Laurich pa je šel preko ceste k našemu znancu Debeljaku, da nam bi dom odprl. Eden fantov je med tem vendarle odklenil in polasnil, da odpro "klub" (pivnico) običajno šele zvečer. Vrh tega je klub le za člane, mi pa smo jim izgledali tuji. Ko je prišel z Lavričem Debeljak, je skrb fantov izgledala, da se nadaljevali s svojim delom. Kajti zakon je tak, da so "klubi" samo za člane. Res, da so vsi vsakrizeh kršili, toda odgovorni ljudje ga kršijo le kadar nečlane poznajo in jim zaupajo. Kmalu so prišli v klub še Paul Likar, John Cotelj, Frank Bregar in več drugih. Zunaj je lil dež, pa smo se v tem pustem popoldnevu pomenkovali o konvencijah, na katerih smo se seznanili — največ pa o krizi. Na Avelli je premočeniška industrija izčrpana. Nekdaj prosperajoče mestice životari. Trgovci so ob vse. Cotelj na primer. Starejši ljudje si iščejo delo pri WPA. Mnogi so se izselili. In v tej žalostni zgodbi sameva dvorana SNPJ, ki je lično očistena, kajti ima nov omet, zastor, precej kulis — sploh jako prikupna stvar. A dolga je na nji še nekaj tisočakov, in to je breme v takih časih. Ogledali smo si vse sobe in nove moderne hladilne naprave. Avelličani so mi pravili, kako to podvzete vodijo, da zmagujejo obveznosti, in to je veliko v takih okoliščinah.

Čas je, da se vrnemo v Burgettstown, sta rekla Jeram in Laurich. Pa smo se odpeljali. Aveličane sta povabila na predavanje. Oproščali so se, da pridejo, če bodo na razpolago avti, a se boje, da v takem vremenu vozniki niso voljni podajati se na pot, posebno ne ponoči. Bodo prišli, če le mogoče, so rekli.

Nazaj grede je Jeram pravil o tekočkah, ki jih imajo ljudje, ki vztrajajo v agitaciji za Proletarca, za JSZ, Prosvetno matico itd. Pri Laurichu smo se odpeli, večerjali in nato v Slovenski dom, ki mi ga je razkazal Frank Laurich. Jeram bi rad, da bi bil to društveni dom. Ali kadar društvo sredstev nima, jih nima... Dom so postavili posamezniki in je vsled tega njihova posest. A služi vendar največ društvom in naselbini v celoti v družabne namene. Laurich mi je pravil, da ga bodo prihodnje pomlad povečali.

Ko je predavanje minilo, so se pričeli vesel pomenki vsakrizeh. Prišel je Jeramov sin z avtom po ata in mamo in pa če grem tudi jaz k njim. Ne ostanem pri Lavričevih, kajti zgodaj dopoldne moram na vlak. Jeramu se ni nikamor mudilo. Bil je ves razigran in kramljal s prijatelji in znanci. Sin pa bi rad odšel čimprej — nedvomno bi še rad videl svoje dekle, ali šel na zabavo prijateljev. In sem se pošaljil z obema — z očetom in sinom. Segli smo si v roke, z željo, da se snidemo, ako ne prej, na prihodnjem zboru JSZ in Prosvetne matice.

Teden pozneje, ko sem se vrnil v urad v Chicagu, sta nam L. Trusnovic in Frank Laurich poročala, da je Anton Jeram dne 11. dec. umrl. Napadla ga je pljučnica in premagala. Tako smo izgubili iz svojih vrst človeka, ki je vztrajal na svojih pravicah, ki je v zvezi s svojimi pravicami in delovanjem za nasilno strmoglavljenje vlade. Bil bi osvojen, ako ne v smrt, pa v dosmrtno ječo.

Verniki, ki tega odrešenika izpred davnih dni časte, bi danes — ako bi on zdaj živel — glasovali proti njemu kot nevarnemu prekuhu, ki ga je treba spraviti s poti. Knights of Columbus pa bi bili v ospredju kampanje za moderno krizanje takega odrešenika. Tako so uničevali odrešenike nekoč, in jih danes.

Frank Zaitz.

Delamo po malem — a le gremo naprej!

Cleveland, O. — Ker je letos Ameriški družinski koledar kmalu izšel, smo se razprodajanja z vnebo lotili. Jankovi, star izkušene v takih rečeh, ima prvenstvo. Drugi mu le konkuriramo. Pa pravi, prekosite me! Bomo — si mislimo. No, jaz sama ga ne bom mogla, Morda tudi Jennie Dargavin ne. Vsi skupaj pa mogoče. Na primer s pomočjo Barbice.

Kar me veseli, je, da se naš koledar dopade tudi katoliškim rojakom. Vsi, ki ga čitajo, pravijo, da res prinaša branje, ki je ne samo zanimivo, ampak tudi resnično. To pomeni, da pravilno prebija. Barve pišajo — rdeče, rumene, ali kakršne že so — tudi pri njih več ne odločujejo, ampak vsebina. "Povesti so zelo dobre," pravijo tudi katoliški ljudje. "In vrh tega je Ameriški družinski koledar poln raznih podatkov, tako, da je to res koristna knjiga."

K razširjenju tega mnenja so pomagali tekem let mnogi naročniki koledarja na ta način: kupili so izvod, ga prečitali, in ga dali nato družini, ki bi ga sama nikakor ne hotela nabaviti. Pa so se z njim zastopaj seznanili in zdaj ga sami kupujejo leto za leto. Tako dobiva naš koledar čedalje večjo priljubljenost, ker nudi čitateljem vsebino, ki je vredna veliko več nego plačajo zanj.

O prireditvi soc. "Zarje" je bilo že poročano. Uspela je silajno.

Enako tudi prireditvi Cankarjeve ustanove v nedeljo 11. decembra. Tako, vidite, tudi na tem polju slovenske kulture skušamo čimboljše napredovati. — Elizabeth Krančević.

Obisk pri Yerantu

Ambridge, Pa. — Proletarec mi je izmed časopisov, ki jih prejemam, najbolj po godu. Naročnino zanj sem zdaj vsled znanega vzroka — suše v žepu — težko zmogel, a če ne bo drugače, pa bom po malem pošiljal, kadar mogoče, da ne bom nič dolgoval.

Kot čitateljem Proletarca znano, se je znani agitator Proletarca Bartol Yerant zelo ponesrečil. Ko sem ga zadnjič obiskal, je moral rabiti še zmerom berglje. Upam, da kmalu okreva. Obiskalo ga je že mnogo sodrugov in prijateljev.

Društvo št. 33 SNPJ se je pridružilo Prosvetni matici, in to zdaj prvič. Napredna stvar torej nikoli ne počiva.

Martin Habich.

Tudi mi bomo praznovali Božič

Cleveland, O. — Še nekaj dni, pa bo spet Božič. Krščanstvo ga praznuje za rojstni dan odrešenika, ki je prišel na svet v obliki sina človekovega, da izveliča in odreši vse druge ljudi. Biblija nove zaveze, od katere so se židje ločili in vztrajajo le pri svoji "stari zavezi", pripoveduje, da se je rodil sin Device Marije, kateremu doždevni oče je bil tesar Jožef, kot je bilo potrebno, da se omogoči Bogu, kot sinu človekovega, priti na svet. Kako se je to resnično zgodilo, ne vemo, ker zgodovina o teh stvareh ničesar ne ve.

Recimo, da bi se ta sin božji rodil pred 30 leti in bi se po odrasčenju potegnil za zatiranje in uboge. In bi spet začel izganjati izkoriščevalce z bičem, kot je to storil nekoč. Kaj bi se z njim zgodilo?

Na križu ne bi umrl — namreč ne v današnjih časih, kajti v ta namen imamo vsilice, plin-ske celice, električne stole in puške. Obtožen bi bil kaljenja jaynega miru, ščunjanja proti državi in delovanja za nasilno strmoglavljenje vlade. Bil bi osvojen, ako ne v smrt, pa v dosmrtno ječo.

Verniki, ki tega odrešenika izpred davnih dni časte, bi danes — ako bi on zdaj živel — glasovali proti njemu kot nevarnemu prekuhu, ki ga je treba spraviti s poti. Knights of Columbus pa bi bili v ospredju kampanje za moderno krizanje takega odrešenika.

Tako so uničevali odrešenike nekoč, in jih danes.

Legenda o odrešeniku, Sinu Božjem, ki je prišel na svet, da se rodi kot ubog med ubogimi, je dobila okrog sebe krščansko vero, in tako je stvar postala tradicija za praznik, ki nam pravimo Božič. Moderni business ga je tekem let silajno izrabljal. Tudi židovski businessmani, čeprav ne verujejo vanj, so ga uposlili v svojih prizadevanjih za povečanje sezonskega kšefta.

Mi pišemo zoper profite in hočemo, da se tudi naši l'eti držijo tega pravila. Ako se kdo malo posli na ta račun, se liutimo, namesto da bi se vprašali: mar ne pomagamo tudi mi podpirati legendarne praznike in business, ki so z njimi v zvezi? Ali ne podpiramo ves sistem, tak, kakršen je?

Kupujemo "prezente". To pomeni promet v trgovinah in pa prilivanje vode k tradiciji stare legende. Boss trgovine in gospodar bosta srečna, kakor v vsaki taki "sezoni". Dopisnik teh vrticov kupce daril tja, kjer so na prodaj, in nazaj pa spet kupce vse obložene s škatljami. Delavec je vesel, ker ima v taki sezoni priliko delati in nekaj zaslužiti, a za darilo ima le nekaj več žuljev in utrujenosti.

Rodilo se je dete, da odpravi krivice in izkoriščanje.

Pa se je dogodilo, da je to dete postalo le nov vir dohodkov za izkoriščevalce.

Imamo danes tudi take ljudi, ki nas uče v odrešenje brez legend. Uče nas, kako odpraviti sistem, ki temelji na krivicah, namesto v odrešenje, kakršnih ni. Ako si pripravljati širiti ta nauk resnice, pridev v zamere, kajti nikoli ne veš, ko ga boš razžalil, ker se toliko ljudi veruje v pravilice in iluzije.

Iz tega duševnega in politično-gospodarskega kaosa je izhod: izhod v delo za pametno, pravično uredbo. Za to pa je treba izobražene mase. Zdaj je še nimamo. Med njo šele delamo. Za take naloge je učitelj še veliko premalo, zato je tudi napredek počasen.

V Collinwoodu se o sličnih rečeh običajno mimogrede pomenimo na zabavi, ki jo na vsaki božični dan priredi klub št. 49 JSZ. Letos se bo vršila v nedeljo 25. decembra v Slovenskem delavskem domu. Plesne in proste zabave bo v obilici. Vstopnice pri blagajni so po 30c, ako pa jo vam kdo ponudi prej, so po 25c. Igral bo izborni J. Zalokarjev orkester. Vsa zabava bo v spodnji dvorani. Torej vi stari in mladi bojovníki za delavske pravice in vsi drugi naši ljudje, pridite 25. dec. v Slovenski delavski dom na zabavo kluba št. 49 JSZ. Na svidenje! — Frank Barbič.

Benedict o agitaciji

Peter Benedict v Detroitu meni, da bi bilo umestno, ako bi Frank Zaitz, kadar pride v to mesto, mogel ostati tu v svro sestankov in agitacije teden dni, potem pa bi stvar zaključil s predavanjem. Janko Zornik poroča o delu kluba št. 114 in želi več sodelovanja tudi iz našega urada. Anton Jurca je poslal dva kritična dopisa (prvi je bil priobčen zadnji teden), Frank Česen in John Plachter pa poročata, da kar se kluba št. 115 tiče, v detroitski naselbini še ni treba pogrebnika.

Vabilo na letno sejo

Johnstown, Pa. — Članstvo Slovenskega bratskega samostojnega podpornega društva Moxham vabim vse na letno sejo, ki bo v nedeljo 25. dec. Na dnevnem redu bodo volitve novega odbora za prihodnje leto in druge važne zadeve v korist društva in članov. Kdor se seje ne udeleži, plača \$1 v društveno blagajno. Izvzeti so le bolniki in člani, ki žive v oddaljenih krajih. Vesele praznike in srečno Novo leto želi vsem tajnik društva Joseph Rogel.

Prispevki za španske borbe

XVIII. IZKAZ

West Newton, Pa. — Westmoreland-ska federacija SNPJ \$5.00. V tem izkazu \$5.00, prejšnji izkaz \$2,290.87, skupaj \$2,295.87.

PRIPRAVE NACIJEV ZA UDAR NA SOVJ. RUSIJO

(Nadaljevanje s 1. strani.)

gibanja Rusinov na Poljskem za "avtonomijo".

Zaščitnik Rusinov

Tako so Rusini ali Ukrajinci na Poljskem dobili zaščitnika v svojem boju za osvoboditev izpod Poljske. V Galiciji in drugih krajih na Poljskem, kjer so Rusini v večini, so se pred dobrim mesecem dogodili veliki nemiri, ki jih je poljska vlada zadušila v krvi. Pri zadnjih volitvah v poljski parlament, ki je bil brez zakonodajne moči, je zmazalo petnajst rusinskih kandidatov za poslance — ali toliko, kot jih je diktatura v Varšavi dovolila. Ko hitro so prišli v parlament, so takoj zahtevali avtonomijo za Rusine, češ, ako jo je poljska vlada zantevala za narodnostne manjšine na Čehoslovaškem, naj se ravna po tem pravila tudi doma. Kajpada, predlog je odklonila. Ali propaganda za osvoboditev Rusinov, katerih je po njihovi trditvi na Poljskem okrog 6 milijonov, se nadaljuje. Podpira jo Berlin, kjer delujejo Rusini iz Galicije in sovjetske Ukrajine v posebnih odborih, katerih cilj je ustanovitev samostojne Ukrajine. Jasno je, da vrše to delo z odobritvijo in s pomočjo nemške vlade. V Nemčiji je mnogo Ukrajincev, ki so po zmagi boljševikov pobegnili in rujejo proti njim kjer in kolikor morejo. Dokler jih ni nihče podpiral, niso bili nevarni. Zdaj so, kajti med njimi so bivši povaljniki, hetmani, bogataši in slični, ki so pod carizmom imeli v Ukrajini in v deželah sedanjih Poljske velik vpliv in moč.

Nemčija je zasakala ukrajinsko vprašanje na Poljskem in gibanje za odcep Ukrajine od Rusije tako, da je postala obema nevarna in spravila v neprijeten položaj Rusijo, ker je slednja morala sprejeti ponudeno roko Poljske, ki hoče rusinsko manjšino obdržati pod svojo diktatorsko oblastjo. Dalje je Nemčija spravila poljsko vlado v velik vrh, da je morala zdaj ona na vrsti usode Čehoslovaške. Hitlerjevi diplomati igrajo z rusinskim vprašanjem tako, da naj bi Rusini na Poljskem in s tem v Rusiji videli, da jim je sovražna ne samo Poljska, ampak tudi Rusija, "avoboda" pa jih čaka edino pod varstvom Nemčije.

O možnostih teh nemških intrig za osvoboditev Ukrajine in o nevarnosti vojne proti Rusiji na azijski in na evropski fronti bo ta članek nadaljevan v prihodnji številki.

Iz severne Minnesote

Ely, Minn. — V teh krajih so razmere že mnogo let jako slabe. Zelezne rude sicer veiko izkopljejo in izvozijo, toda to deio vrše zdaj največ stroji, da je delavec prav malo treba. Včasih je po železnem okrožju delalo tisoče slovenskih in drugih rudarjev.

Zastopnik Proletarca John Teran je nedavno praznoval svoj 65. rojstni dan. Ker je agitator tega lista od kar izhajaja, je smatral, da bi naj tu zastopništvo prevzel kdo izmed mlajših. Vprašal je našega delovnega agitatorja J. K., ki pa je ponudbo zavrnil z izjavo, da je Teran še premlad, da bi se umaknil takemu delu. Bo pa to službo prevzel takrat, ko Teran res opeša, je dejal.

Dne 4. dec. je umrla tu rojakinja Neža Seliškar v starosti 81 let. Po rodu je bila Gorenjka. Pred leti sta s soprogom Jožetom obratovala velik "board-inghouse", v katerem je živel kako leto dni tudi sedanjí urednik "Proletarca" Frank Zaitz, ko je delal v tukajšnjih rudnikih. Zapušča moža Josipa, ki je kmalu po njeni smrti tudi sam nevarno zbolel, sinu Franku in hči Jennie Somrak. Soprog slednje je umrl 6. decembra — torej nesreča za nesrečo! Podlegel je srčni hibi v starosti 57 let. Doma je bil iz Lašče na Dolenjskem.

Tu je bilo razpečanih kakih 75 izvodov Ameriškega družinskega koledarja. Ko bi imel še Proletarec pri nas toliko naročnikov, pa bi se silajno postavili. — Reporter.

Prošnja za pomoč družini na Primorskem

Bridgeport, O. — Ko sva bila pred dobrim tednom s sodrugom škofom na obisku v naselbini Glencoe, sva obiskala tudi naša znanca sodruga in sodružico Toneta in Albino Kravanjo. Slednja je znana vsled svojih aktivnosti tudi širši javnosti. Sta naročnika Proletarca in člana kluba št. 11 JSZ. Pri njima sva izvedela o težki nesreči, ki je zadela sestro Toneta Kravanje v vasi Soča pri Lupenju na Primorskem. Požar je njeni družini uničil hišo, hlev, sedem glav živine in vse drugo imetje, drugi sestri sosed pa je zgorel hlev in poljski pridelek. Družini, kateri je zgorelo vse, pravijo po domače "pri Blažu". Pred požarom jo je doletela še druga nesreča. Tam je v običaju, da kopljejo po starih bojiščih granate. Sinu se je ena razpočila, mu prizadela težke rane in ga oslepila. Boda v tej družini je velika in pomoč ji je nujno potrebna. Od oblasti v Italiji podpore ni pričakovati, sosedje pa vsled lastnih težkoti ne morejo pomagati kdovekaj. Kravanjeva na Glencoe so jim pošljali pomoč nekaj let, a zdaj radi brezposelnosti tega nič več ne zmoreta toliko kot bi rada.

To je vzrok, da se na tem mestu obračamo do rojakov Sočanov in drugih, da bi pomagali prizadeti družini kolikor kdo more. Vsak prispevek bo hvaležno sprejet. Sprejema jih podpisani, ki bo skrbel, da bo vsak cent poslan v prispevani namen. To nalogo sem prevzel za s. A. Kravanjo. Imena prispevateljev bodo priobčena v Proletarec. Kdor bo kaj dal, naj ve, da bo otrl s tem marsikatero solzo in odganjal glad od družine, ki je vredna bratske pomoči.

Joseph Snoy, RFD 1, Box 7, Bridgeport, O.

Novi odbor kluba v Strabanu

Strabane, Pa. — Za tajnika blagajnika kluba št. 118 JSZ je bil izvoljen Marko Tekave, za zapisničarja John Koklič in za organizatorja John Terčelj. Zastopnik "Proletarca" je Jacob Pavčič.

Seje tega kluba se vrše vsak 1. nedeljo v mesecu ob 10. dop. v dvorani društva "Postojnska jama" SNPJ.

Razprodali smo že nad 100 izvodov Ameriškega družinskega koledarja. Pri razpečavanju je delal v glavnem Jacob Pavčič. Koledarje je naročilo največ prej omenjeno društvo SNPJ.

Delavske razmere so slabe. Premogarji — kolikor je zaposlenih, delajo po kaka dva dni v tednu. Le malo jih je, ki so stalno upošleni. V industriji je bolje — seveda le za one, ki imajo delo. Brezposelnih je mnogo, ki so odvisni od WPA in drugih javnih del.

Poročevalec.

Letna seja in zabava kluba št. 1 JSZ. v petek 23. decembra

Chicago, Ill. — Ena najvažnejših sej je zmerom takozvana "letna" seja, na kateri se voli uradnike za naslednje leto. Klub št. 1 JSZ ima velik odbor, ker vrši svoje aktivnosti na vsakovrstnih poljih. Njegovi glavni uradniki v tem letu so bili sledeči:

Chas. Pogorelec, tajnik-blagajnik; Joseph Drasler, organizator; Vinko Ločniškar, zapisničar.

Nadzorniki, Joe Oblak, Kristina Turpin in Fred A. Vider. Dramski odsek, Louis Beniger, Joseph Drasler in Frank Zaitz.

Odbor pevskega zbora "Save", Frank Udovč, predsed.

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

Telefoni: CANAL 7172—7173

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO, ILL.

nik, Frances Vider, podpredsednica, Anton Garden, tajnik, Al Rak, zapisničar, Joseph Turpin arhivar.

Prosvetni odsek, Anton Garden, Louis Beniger in Frank Zaitz.

Publicijski odsek, Louis Beniger, Donald C. Lotrich in Fr. Zaitz.

Delegati v okrajni organizaciji, Joseph Drasler, Anton Garden, Vinko Ločniškar, Donald J. Lotrich in Frank Zaitz.

Vsi ti in drugi odborniki imajo v klubovem področju in v njegovih odsekih važna dela in naloge. Treba je, da z njimi nadaljujemo, zato se nadejamo, da bomo to delo vršili naprej in da bo valed tega vsako sprejel nalogo, za katero se smatra zmognim in jo bo uveljavil izvrševati.

Odbor za leto 1939 bomo volili na redni seji v petek 23. decembra v Slov. del. centru. Prične se ob 8. zvečer. In to zares, tako pravi tajnik. Torej pridite točno.

Po končanem dnevnem redu bo Frank Zaitz na kratko omenil svoje vtise s potovanja po Pennsylvaniji in Ohio, z ozirom na bodočnost našega gibanja, nato pa bo zabava. Vsi navzoči bodo postreženi z jedajo in pijačo. In ker drugi dan — namreč v soboto, večina ljudi itak ne bo delalo, bo torej zadosti časa tudi za prijetne pomenke na zabavi. — P. O.

Na božični dan v SND

Cleveland, O. — Ker je slovenska naselbina tu velika, ima mnogo organizacij in tudi veliko vsakovrstnih priredb. Udeležujemo se jih kakor komu dopuščajo razmere.

Klub št. 49 JSZ priredi veselo na božični dan v nedeljo 25. decembra. Tega dne imamo veselico vsako leto, a drugih prireditev naš klub prav malo, zato pričakujemo na to čimboljše udeležbo. Naj bo torej v nedeljo 25. decembra vaša pot v SND na Waterloo Rd. Zabava se prične ob 7:30 zvečer. Igral bo John Zakarjev orkester. Vstopnice so po 25c. — Vsi dobrodošli.

Joseph Maslo.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Zaradi obilice dopisov je moral iz te številke izostati Tancharjev spis "Sloviti možje" in dopis Spele Potovčev.

A. Zornik.—Bo priobčeno v prihodnji izdaji.

Listen to the Yugoslav Radio Hour of PALANDECH'S TRAVEL BUREAU AND FOREIGN EXCHANGE Station WWAE, Every Sunday 1 to 2 536 S. Clark St., Chicago. — Har. 3006

Dr. John J. Zavertnik PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS: 2:00—4:00; 7:00—8:30. Daily At 3724 W. 26th Street Tel. Crawford 2212 At 1858 W. Cermak Rd 4:30—6:00 p. m. Daily Tel. Canal 1100 Wednesday and Sunday by appointments only Residence Tel.: Crawford 8440 If no answer — Call Austin 5700

BARETINC & SON POGREBNI ZAVOD

Tel. 1475 424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

MILLER'S CAFE

5205 St. Clair Ave., Cleveland, O. Fino pivo, vino in žganje. Vank petek ribja večerja, ob sobotah koka. — Fina postrežba. Dobra godba.

Social after Meeting of Branch 1 JSF, Friday

Steps have been undertaken to enthrone the membership of Branch 1, JSF, for a grand turn-out to the last meeting of this year to be held Friday, December 23, at the Slovene Labor Center.

The importance of this meeting is known to every member familiar with the functioning of our Branch. We know that at this time, in addition to regular routine matters, we discuss plans for the new year as well as elect a new board of officers or re-elect the old. For this particular reason every member should attend and voice his or her opinion or present criticisms, if any, thereby fulfilling his obligation as a member of the Branch.

The meeting will begin earlier than usual in order to clear up all business in time to do justice to the social which has been prepared for after the meeting.

With an interesting meeting in store, an abundance of refreshments on hand, and the holiday spirit in the air, we can make this a very successful wind-up of another year of our work. Therefore, let's see you all there.

Our New Year's Eve Party

With each day and each fleeting hour the old year is drawing closer and closer to an end and with it, of course, we are gradually approaching that gay night, New Year's Eve.

As in former years members of Branch 1, JSF, with all their friends will gather at the SNPJ Hall where, in the gay spirit of the season, we will "ring out the old and ring in the new" in traditional style.

In order to fittingly accommodate both young and old alike a popular modern orchestra will furnish the dance music in the auditorium and, in the lower hall, an orchestra that will cater to the taste of the older folks and their desire for polkas and folk dances.

It is habit and tradition with our people in Chicago and surrounding territories to come to the SNPJ Hall for their New Year's Eve celebrating, for it has been thus for a great many years. It can be correctly said that some of the very top-notch social affairs ever sponsored in the SNPJ Hall have been our Branch New Year's Eve parties.

Extensive plans have been made this year for what promises to be one of the best and gayest parties ever undertaken.

The best advice we can give you at this is to be sure you reserve the date.

Capitalism And The Jewish Problem

We believe that the doors of America should be opened to Jewish refugees from the fascist nations. But we urge that course merely as a humanitarian measure of immediate necessity and not with the belief that it will solve the problem of persecution of Jewish people.

On the contrary, there is a strong probability that the entry of any considerable number of Jews will result in the development of a strong anti-Semitic sentiment right here in America.

The danger of such a development exists because we still tolerate an economic system which forces the people to compete for jobs and breeds mass unemployment.

Logically, if a Jew wishes to live in America he should WORK in America. But to work he'll have to get a job. And if many Jews get jobs many Americans will look at them with envious and hostile eyes. The mere fact that only one Jewish refugee gets a job will be enough to cause many Americans to exclaim: "If he'd have stayed out of this country I'd have that job."

As Socialists, we believe that all people of all races should share in the necessary work of the world. We know that with everybody working, nobody would suffer and all workers would have an easier time of things. But we're thinking there as Socialists—not as inmates of the economic insane asylum in which we live today.

FREE MOONEY SAY VOTERS IN GALLUP POLL

Two-thirds of the people who have heard of Tom Mooney, famed labor martyr, believe he was convicted on false testimony and should be freed by Governor-elect Olson of California.

That is the finding of the American Institute of Public Opinion, better known as the Gallup survey, which has recently interviewed a cross-section of American voters.

The Institute found that out of every 100 persons interviewed, an average of 85 were familiar enough with the Mooney case to have an opinion.

Of these, 57 thought he should be freed. The remaining 28 favored keeping him in San Quentin prison.

More Democrats favor his freedom than Republicans. The Democrats were divided 74 per cent to 26 per cent for freedom; the Republicans 49 per cent to 51 per cent. Greatest sentiment for freedom was found among union members.

The reason we fear the arrival of more hands to help us do what must be done is because we're still living under the profit system. Capitalism doesn't permit men to work for the purpose of getting a job done, but for the profit of an owning class. If the residents of a city square were to agree to remove the snow in their street some Saturday afternoon, they wouldn't object if Neighbor Levy came out with a shovel and a broom. On the contrary, they'd welcome him because his presence would make the job easier for everybody. However, in that case the sole purpose would be to do a job for the benefit of all.

We can do all the work there is to be done on that principle—when the means of labor are owned socially. But we haven't gotten that far yet, and so the competition for jobs continues.

Here's something for non-Socialist American Jews to ponder. They didn't realize that they were making things harder for their harassed fellows when they supported a system which forces human beings to fight, scheme and beg for the right to be useful.

—Reading Labor Advocate.

MEX. FASCISTS ANTI-SEMITIC

Mexican National Movement Apes Hitler's Nazis In Demand For Blood of Jews

Leaflets entitled "Jewish Blood, Jewish Blood and Still More Jewish Blood Must Flow," have been distributed throughout Mexico by a fascist organization called the Mexican Nationalist Vanguard.

In an interview, Ruben Moreno Padres, president and leader of this fascist organization said:

"The Vanguard has the same ideology as Hitler, Mussolini and Franco. We are not in alliance with the German embassy, but we have its full sympathy and approval. Yes, Gold Shirt elements are in our organization and they are welcome."

Fomented Attack

"We assume responsibility for the attack on a Jew on November 14. We are launching a nationwide campaign of direct terrorist action against the Jews in the very near future. Orders for this have already gone out to the local sections."

Energetic attempts are being made to stir the lethargic Mexican authorities to decisive action. The last Vanguardist leaflet was an open incitement to the murder of Mexico's 30,000 Jews, and it appears unbelievable that it should be permitted, even by such an easy-going government as that of Gen. Cardenas.

WITH THE FALCONS

Proving their mettle in no uncertain terms the Falcons again practically took over the show at the SNPJ Hall last Sunday.

The occasion was the SNPJ Federation's Annual Christmas Party sponsored for the benefit of the juvenile members of the following participating lodges: 1, 39, 102, 449, 559 and 631.

Both Falcon groups participated. The "Comrades" with songs, recitations, and a Slovene playlet entitled, "Prodajalka Metka" in which the following members took part: Myra Beniger, Robert Krek, Jackie Kopach, Ivan Ladstatter, Conrad Ladstatter, LeRoy Laflamme, Josephine Zabukovec, Jennie Simenc, Sylvia Trojar and Frances Zabukovec. The Junior Guild added to scenes, the first "The Boys Talk it Over" with the following participating: Boyan Aleash, Ernest Dresher, Robert Kolar, Stanley Kuznik, Frank Oblak, Robert Skavich. In the second scene of dancing, singing and recitations the following girls entertained: Helen Dresher, Elsie Krek, Helen Mikrut, Mitsi Owen, Helen Pavlin, Frances Saitz, Elaine Turpin, Elvira Skavich, Sophie Smagaj and Florence Srebro. Mitsi Owen furnished the piano accompaniment while Elsie Krek and Frances Saitz, in the manner of polished veterans, did the announcing. Anne Beniger directed the group.

The rest of the program, consisting of various entertaining numbers featuring a Hawaiian String Band, was followed by distribution of gifts, a free supper for the juveniles, and later, dancing in both halls.

Not to be victimized by ennui, a consistent sales campaign is kept in force and, as a last thrust, will be followed up with a special campaign into all territories still unheard from where the Almanac enjoyed some circulation in former years. In this manner we hope for a complete sell-out before the end of another month rolls by.

The American Family Almanac, edited by Frank Zaitz and published by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., is the only Slovene publication in America in which one can find representative work of the foremost contemporary Slovene writers, poets and artists. There is no other Slovene publication about which one can truthfully say as much.

In addition to this the Almanac has consistently adhered to its policy of championing the cause of the workingman, enlightening him at every step on the innumerable agencies bedeviling this modern world.

Among Slovene publications it is one of the few outstanding organs in this almost hopelessly bemuddled world which, in its analysis of current news and events, does not deviate from its working class viewpoint nor is it sidetracked by mere surface events.

For statistical information about Slovenes, their organizations and activities in America, the average research worker has hardly another reliable source of information to rely on besides the American Family Almanac. In numerous libraries throughout the country the Almanac is serving this need.

A beautifully illustrated publication containing 224 pages of short stories, poems, and informative material with a brilliant contribution in the form of a play in five scenes by Ebin Kristan, whose writings can easily be considered the most beautiful of any of the contemporary American Slovene writers, the American Family Almanac of 1939 is a literary contribution to American Slovene life.

For statistical information about Slovenes, their organizations and activities in America, the average research worker has hardly another reliable source of information to rely on besides the American Family Almanac. In numerous libraries throughout the country the Almanac is serving this need.

A beautifully illustrated publication containing 224 pages of short stories, poems, and informative material with a brilliant contribution in the form of a play in five scenes by Ebin Kristan, whose writings can easily be considered the most beautiful of any of the contemporary American Slovene writers, the American Family Almanac of 1939 is a literary contribution to American Slovene life.

Why not send Dad or Mother the gift that they will most certainly enjoy?—a gift which you can feel sure they will appreciate?—The American Family Almanac.

You can order a copy from Proletarec, 2301 So. Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

FERRERO DEFENSE FIGHTS AGAINST HIS DEPORTATION

The stay of deportation granted by the Labor Department to Vincent Ferrero, 50-year-old Italian anti-fascist ordered deported to Italy, expired Tuesday, Dec. 6, according to information received by the American Committee for Protection of Foreign Born.

Ferrero, a former restaurant owner of Oakland, Calif., entered the U. S. legally in 1905. He was arrested in 1934 and ordered deported, charged with membership in an organization that believes in the overthrow of the government by force and violence. His case was appealed through the federal courts to the U. S. Supreme Court, which refused to hear the case. Ferrero's defense is being conducted by the Ferrero Defense Committee.

Deportation to Italy means certain imprisonment and, perhaps, death in Fascist concentration camp style for a man with the courage of his convictions.

JUGOSLAVIAN "ELECTIONS"

The government victory in the Yugoslavian elections on December 11 merely confirmed an accomplished fact. Except in Croatia and Dalmatia an overwhelming majority voted for the government.

Election results in Memel—territory taken from Germany after the World War—showed that the German Nazi candidates received 1,820,175 votes and Lithuanian candidates received 268,658 votes.

More easy prey for Germany.

Memel Vote in Favor of Nazis

American Family Almanac

That we have on hand no more than about one fifth of the original order printed of the American Family Almanac, one month after it first came on the market, is something of a record in itself, greatly enhanced by the fact that orders are still coming in with the daily mail. If we may be allowed a figure of speech, people are literally grabbing the Almanac like a duck grabs a June bug.

Capitalizing nicely on the fact that we were on the market a full month and one day, to be exact, ahead of other years, our comrades were able to have a stock on hand for the December meetings of their fraternal organizations, a fact to which we haven't been able to lay claim for the past few years.

We know that most fraternal organizations are able to increase the attendance for their December meetings at least fifty per cent. Putting two and two together to get four, we know that getting the Almanac into the hands of our comrades for sale at these meetings increases sales while at the same time to some extent relieving our salesmen in their house-to-house canvass.

Not to be victimized by ennui, a consistent sales campaign is kept in force and, as a last thrust, will be followed up with a special campaign into all territories still unheard from where the Almanac enjoyed some circulation in former years. In this manner we hope for a complete sell-out before the end of another month rolls by.

The American Family Almanac, edited by Frank Zaitz and published by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., is the only Slovene publication in America in which one can find representative work of the foremost contemporary Slovene writers, poets and artists. There is no other Slovene publication about which one can truthfully say as much.

In addition to this the Almanac has consistently adhered to its policy of championing the cause of the workingman, enlightening him at every step on the innumerable agencies bedeviling this modern world.

Among Slovene publications it is one of the few outstanding organs in this almost hopelessly bemuddled world which, in its analysis of current news and events, does not deviate from its working class viewpoint nor is it sidetracked by mere surface events.

For statistical information about Slovenes, their organizations and activities in America, the average research worker has hardly another reliable source of information to rely on besides the American Family Almanac. In numerous libraries throughout the country the Almanac is serving this need.

A beautifully illustrated publication containing 224 pages of short stories, poems, and informative material with a brilliant contribution in the form of a play in five scenes by Ebin Kristan, whose writings can easily be considered the most beautiful of any of the contemporary American Slovene writers, the American Family Almanac of 1939 is a literary contribution to American Slovene life.

For statistical information about Slovenes, their organizations and activities in America, the average research worker has hardly another reliable source of information to rely on besides the American Family Almanac. In numerous libraries throughout the country the Almanac is serving this need.

A beautifully illustrated publication containing 224 pages of short stories, poems, and informative material with a brilliant contribution in the form of a play in five scenes by Ebin Kristan, whose writings can easily be considered the most beautiful of any of the contemporary American Slovene writers, the American Family Almanac of 1939 is a literary contribution to American Slovene life.

For statistical information about Slovenes, their organizations and activities in America, the average research worker has hardly another reliable source of information to rely on besides the American Family Almanac. In numerous libraries throughout the country the Almanac is serving this need.

A beautifully illustrated publication containing 224 pages of short stories, poems, and informative material with a brilliant contribution in the form of a play in five scenes by Ebin Kristan, whose writings can easily be considered the most beautiful of any of the contemporary American Slovene writers, the American Family Almanac of 1939 is a literary contribution to American Slovene life.

For statistical information about Slovenes, their organizations and activities in America, the average research worker has hardly another reliable source of information to rely on besides the American Family Almanac. In numerous libraries throughout the country the Almanac is serving this need.

A beautifully illustrated publication containing 224 pages of short stories, poems, and informative material with a brilliant contribution in the form of a play in five scenes by Ebin Kristan, whose writings can easily be considered the most beautiful of any of the contemporary American Slovene writers, the American Family Almanac of 1939 is a literary contribution to American Slovene life.

For statistical information about Slovenes, their organizations and activities in America, the average research worker has hardly another reliable source of information to rely on besides the American Family Almanac. In numerous libraries throughout the country the Almanac is serving this need.

A beautifully illustrated publication containing 224 pages of short stories, poems, and informative material with a brilliant contribution in the form of a play in five scenes by Ebin Kristan, whose writings can easily be considered the most beautiful of any of the contemporary American Slovene writers, the American Family Almanac of 1939 is a literary contribution to American Slovene life.

For statistical information about Slovenes, their organizations and activities in America, the average research worker has hardly another reliable source of information to rely on besides the American Family Almanac. In numerous libraries throughout the country the Almanac is serving this need.

A beautifully illustrated publication containing 224 pages of short stories, poems, and informative material with a brilliant contribution in the form of a play in five scenes by Ebin Kristan, whose writings can easily be considered the most beautiful of any of the contemporary American Slovene writers, the American Family Almanac of 1939 is a literary contribution to American Slovene life.

For statistical information about Slovenes, their organizations and activities in America, the average research worker has hardly another reliable source of information to rely on besides the American Family Almanac. In numerous libraries throughout the country the Almanac is serving this need.

A beautifully illustrated publication containing 224 pages of short stories, poems, and informative material with a brilliant contribution in the form of a play in five scenes by Ebin Kristan, whose writings can easily be considered the most beautiful of any of the contemporary American Slovene writers, the American Family Almanac of 1939 is a literary contribution to American Slovene life.

that should be read in the home of every Slovene family scattered throughout this broad land.

TO OUR READERS, ONE AND ALL, MERRY CHRISTMAS AND A HAPPY NEW YEAR.

Joseph Drasler.

SPAIN

Rainy weather and snow gave the battered seacoast towns of Loyalist Spain their first respite in 3 weeks from incessant, systematic bombings by Insurgent Generalissimo Franco's airplanes. Late last month, infuriated by the refusal of Britain and France to grant him belligerent rights, Franco listed 100 Loyalist towns and 58 villages as "legitimate objectives," announced that they would be ceaselessly bombed in "retaliation." A fleet of Italian Savoia and German Junkers bombing planes, based at Majorca, was ordered to blast the towns in shifts. At last reports they had dumped their loads on 30 towns, killed at least 300 people, injured more than 1,000.

For weeks official war communiques from both sides have reported "nothing worth mentioning on any front" but from the activity behind Insurgent lines last week it was evident that some front would soon be blazing. Despite the fact that snow blankets many sectors of the front and that many of his troops are weary after eight counter-offensives to retake the Ebro River salient, Generalissimo Franco is determined to throw everything he has into one Big Push before Britain's Prime Minister meets Premier Mussolini at Rome early in January. A Franco success, such as his smash-through to the Mediterranean last April, would give Il Duce a good talking point on which to demand belligerent rights for the Insurgents from Mr. Chamberlain.

Most likely spots for the Big Push are the Sagunto sector, where the Insurgent drive on Valencia was halted by the Loyalists counter-offensive on the Ebro four months ago, or the area around Lerida in the north, where an Insurgent break-through would place Franco within striking distance of Barcelona.

Meanwhile, Loyalist Spain made ready for the attack, possibly the biggest of the war. Two more classes, men of 37 and 38, were called to the colors by the Catalan Ministry of Defense. All army leaves were canceled.

Chief hope of the Loyalists when the Big Push gets under way is to start a diverting counter-thrust at some inactive section of the front. So far this maneuver has always stopped Franco sooner or later because he has never had enough men to fight in two big areas at the same time.

"After observing the way some people use their wealth," said Hi Ho, the sage of Chinatown, "I have concluded that it is easier for a man to make money than it is for money to make a man."

ROBOT ON THE JOB

Sweeping Humanity Into the Discard. All over 40 are Shown the Door Out; Those over 35 Find it Increasingly Harder to Hang on with the Employer Incessantly Demanding Younger and Faster Men.

France and Italy Row over Tunis

France, through the foreign minister, Georges Bonnet, warns Italy that not an inch of territory will be given up and that any attempt to take Tunis or other French possessions would mean war.

If Mussolini believes this, there will be no further trouble.

At the time when Hitler was menacing Czechoslovakia, and France and England were saying they would come to the aid of Czechoslovakia if attacked, we said if Hitler believed it, there would be no further trouble about Czechoslovakia. He did not believe it, and it was not so. France, England and Russia could have called his bluff. Had they done so, Czechoslovakia would be an intact democratic republic today, and Hitler would have had a backset.

This line of reasoning holds true with regard to Tunis. Mussolini may take the French statement with many grains of salt. He may reason that France backed down as regards defending Czechoslovakia and will therefore back down as regards Tunis, and he may act accordingly. If he does, and does it soon, there will most likely be war, for France probably would fight. Or Mussolini may make use of waiting tactics, irritating France and gradually breaking down her resistance—the tactics so successfully used by Hitler.

In war between France and Italy, and involving no other countries, the outcome could hardly be in doubt. The Italians can fight virtually unarmed Ethiopians but they have not shown up well in the Spanish war. It is said that Franco uses the Italian troops largely as laborers on account of their inefficiency in warfare. There are so many of them in Spain that if they had been efficient, Franco would not make such a poor record.

But then a war over Tunis probably would drag in Germany and England, on opposite sides. The chances are that Hitler does not want that. His own army, though better than the Italian, is none too good, and his economic situation is bad. He has been bluffing all along.

—Milwaukee Leader.

SEARCHLIGHT

Both the Junior Guild and the young Falcon Comrades performed well at the Christmas program of the Chicago District Federation of SNPJ last Sunday, and therefore, were a credit to our institution. The occasion was the annual Christmas party for the young members of the Society which was attended by a good many older folks. The outcome of the affair, will therefore be satisfactory and the Chicago lodges should reap considerable benefit from the undertaking. A good many of our young folks have ability to perform and their talents lead them into diversified lines. Little Bobbie Krek who sings without accompaniment drew an exceedingly good applause as did Josephine Pluth and her sister Angelina for exceedingly good performances. A young peoples Hawaiian Band of fourteen pieces added considerably to round out a good program. We have hopes that our young peoples movement will be able to get new recruits as a result of the good performance, too. Thus, they will receive their compensation for their cooperative efforts by increasing their ranks.

The question is now being asked whether or not France can withstand the battering it is receiving from the Fascists, Nazis and Britishers, without, and their disunity of labor and capital within the state. It seems that Hitler has been smart enough to outwit the whole crew of English and French statesmen by signing a peace pact with England and France which enables him to devote most of his time and efforts to the Eastern front. At the same time, the appeasement policy of the British and French seems to let up the pressure against Hitler and this, too, works to the advantage of the Germans. On the other hand, Mussolini is having the full support of Hitler in making it difficult for the French in Tunisia and the other Mediterranean sections. All this is done in order to upset the French appellation at home and thus give the two Fascist dictators additional opportunities to carry on their campaign of aggression.

From all appearance, France will never be able to thwart off the Fascist yolk unless the British make an "about face" on their foreign policy and begin to treat Italy and Germany in the same manner that the Italians and Germans treat the rest of the nations. In other words, the British will have to learn that there is no end to the amount of nuisance Hitler and Mussolini can cause. While the outward appearances do not indicate an immediate change to the Fascist cause in France, the cooperation of the right-wingers and reactionary elements with the present leadership does indicate that the workingclass is not to expect improvements for its people but rather, it will watch its reforms being taken away. All this brings out one very important issue, the issue of whether it is possible to unite the various liberal and ra-

Italian Scribes Can't Work for Foreigners

The Italian government issued a decree recently prohibiting Italian newspaper men from working for foreign news agencies or newspapers effective Jan. 1.

FOUR BILLION MARK PASSED

The U. S. treasury announced last week that government spending this fiscal year has passed the 4,000,000,000 mark. Still the spending goes merrily on.

One small blessing: At least the unemployed can stay in bed while they're sick.